Орган Руського Народного Союза в Америці

СВОБОДА

В лучности сила!

SVOBODA

Рік XVI. Ню Иорк. Четвер, 3-го Грудня 1908. Число 49

Vol. XVI. New York, N. Y. Thursday, December 3, 1908. No. 49

Від Головного Уряду Р. Н. Союза в Америці.

Розмет за місяць Падолист 1908.

В.	33. Нестор Максим ум. 22|8, 1908	1000
В.	39. Кирек Лука ум. 18|8, 1908	500
В.	12. Павелчак Іван ум. 9|9, 1908	1000
В.	21. Чулик Ілько ум. 4|10, 1908	1000
В.	182. Кравець Іван ум. 10|10, 1908	500
В.	167. Урбан Михаїл ум. 12|10, 1908	500
Ь.	6. Левко Василь Миколів ум. 25|10, 1908	1000
В.	33. Ґладиш Мих. ум. 14|11, 1908	1000
В.	121. Ґрайцар Марія ж. Мих. ум. 27|10, 1908	400
В.	162. Камінська Ірина ж. Мих. ум. 17|11, 1908	400
В.	93. Водньович Магд. ж. Томка ум. 9|11, 1908	400
В.	53. Дроздяк Анна ж. Романа ум. 23|11, 1908	400
В.	130. Паславский Петро	200
	Разом	8.300.00
	Платня гол. урядників за Листопад	190·00
	Адміністрація Союза за Жовтень	80.29
	За протоколярні книги для Братств	44.81
	Весь розхід виносить	8.615.10

Розмет платить 8848 членів на ціле посмертне (кождий по 92 цнт.) і 1058 членів на пів посмертного (кождий по 46 цнт.). Крім того кождий член платить за орґан „Союза" по 10 цнт., на Резерв. Фонд по 2 центи, на Народний Фонд по 1 центі, на Ф. Вдових по 1 цнт.

Член на ціле посмертне платить 1.06 дол. а на половину посмертного 60 цнт.

Д. Капітула, предсідатель. *С. Ядловский*, секретар.
А. Шаршонь, касієр.

ОГОЛОШЕНЄ.

До всіх п. п. місцевих орґанізаторів Р. Н. Союза в Америці.

Отсим повідомляє ся Вас, що Голов. Уряд Р. Н. Союза приняв до відома резиґнацію Голов. орґанізатора, п. А. Ґели, як також рівночасно затвердив п. Михайла Велю, (56 Hamilton Str., Holyoke, Mass) як дальшого Голов. Орґанізатора Р. Н. Союза. На підставі сего, всі місцеві орґанізатори почавши від дня 1-го Децембра с. р. мають удаватись в всіх справах орґанізаторських до п. Михайла Белї на повисше подану адресу. Притім поручає ся місцевим Орґанізаторам, при орґанізованю нових Братств і членів до Р. Н. Союза тримати ся і виповнювати § 337. точки а. б. в. г. д. з, і § 197.

Від Голов. Уряду Р. Н. Союза в Америці.

Д. Капітула, гол. предс., Т. Лабовский, голов. секретар.

Православні палять нашу церкву.

Роблять те саме, що Татари і Турки.

Чи чував хто про се, аби християнин палив християнську церков?... Здаеть ся що ні!.. Ми знаемо, що наші церкви палили Турки, палили Татари, але се все були прецінь нехристи... Але щоб церков палили християни, про се не чував ще ніхто. А однак так стало ся, до такого степеня одичіня дійшли, і то зовсім не якійсь погани, анї якійсь безвірки, але такой „найбільші християня" з поміж усіх християн, наші православні. До такого степеня одичіня дійшли ті, що на устах мають вічно-побожну усьмішку, а в серци мають лиш їдь гадюки, ті, що на словах величають себе найревнійшими наслідниками Христа, — а по ночи палять Христові сьвятині!... І коли звичайним палїем бридять ся люди, уникають його як заповітреного, то щож думати про „християн", які палять Христові сьвятині, як назвати тих „ревних" ісповідників Христової науки Любови і Мира, що в імя сеї науки палять церков свого Божеського Учителя?...

Ми для них назви не маемо....

Щоб і наш загал про сей найновійший подвиг православних, а властиво цареславних довідав ся, розповімо справу подрібно.

Стало ся се в місті Деслодж, Мо. в ночи з 11-го на 12 го листопада.

Парохія в Деслодж, Мо. складала ся з парохіян походачих з всхідної і західної Галичини. „Москалї з під Коросна і „Горлиць", підюджувані „Свѣт-ом" і „Правд-ою" забажали спровадити собі батюшку з довгою бородою і широкими рукавами. І за старанем і справою о д н о ї л и ш л ю д и н и прибув до Деслодж „батюшка-майнер", родовитий Москаль також з під Коросна. Русини з всхідної Галичини на се не згодили ся.

Се дало почин до судового процесу о церков. Саму церков запечатано і так мало лишити ся до скінченя справи в суді. Наші ходили до айришської церкви, „православні з під Горлиць" до галї, де передше пили, танцювали і лоби собі розбивали. При кінци місяця жовтня запав остаточний засуд суду, признаючий церков греко-католикам, а відкидаючий дикі претенсії цареславних до сеї церкви, якої вони анї не ставили, анї до еї видзигненя навіть і пальцем не кивнули. Греко католики на підставі присуду судового запросили на Сьв. Димитрія з St. Louis сьвященника для відправленя богослуженя. Прибувший о. духовний привів зі собою все потрібне до Служби Божої — бо православні ще в часї процесу покрали з церкви всї церковні річи, та навіть зняли і церковний дзвін!... По службі Божій о. дух. загрів присутних горячими словами до витревалости, та такими ревними словами змалюзав положене гр. кат. в Америці, що усім покотили ся сльози з очий, та навіть і прибувші з цікавости на богослужене „православні", били ся в груди, і каяли ся свого блуду заливаючи ся сльозами. По Службі Божій богато збаламучених прийшло на відбуваючий ся мітинґ греко-католиків та просили о приняте опять до церкви заявляючи, що усї в недовзї вернуть, бо вже добре пізнали ся на моральній вартости православних батюшків.

Всьо складало ся на се, що ось ось стане лїпше, настане в громадї супокій і гаразд.

Але тим, які сей роздор викликали, які кермували темними, збаламученими людьми для своїх низьких користий і цїлей такий оборот справи був вельми не на руку. Вони вже передше вічно відгрожували ся, що если судова справа не випаде в їхній хосен, вони радше спалять церков, як допустять до сего, аби в нїй голосило ся слово Христове. Сьому ніхто не давав віри та ті погрози уважав за перехвалки, бо ніхто навіть і не міг припустити, щоб християни змогли здобути ся на такий дикий, варварський вчинок, як спалене церкви.

Але добродушний наш нарід перечислив ся. Забув, що мае діло з людьми крайно здеморалізованими батюшками та їх орґаном, „Свѣт-ом", що мае до діла з людьми, які відрікши ся своеї прадідної віри і ставши відступниками-апостатами, стратили тим самим усяку мораль, стратили найідеальнїйшу часть людського ества, які гандлюючи вірою і релїґією впали до уровеня скотів. Забули добродушні наші люди, що мають до діла з перекинчиками, якими можуть стати тільки люди до краю здеморалізовані, саме шумовинє людства, незаслугуюче навіть імени чоловіка...

Сї люди, сей „цінний набуток" православія в Америці, здобули ся дійсно на се звірське діло: спалити храм Божий!..

Щоб однак сей „православний подвиг" тим болючійше діткнув греко-католиків, видумали вони такий плян.

Дня 11 го листопада виходила асекурація церкви. Лиш одні вони, се е „навернені" на цареславіе про се знали. І вони так числили: церков згорить, асекурації — як вийшовшої не дістануть — отже не будуть мати за що побудувати нової церкви і пропадуть, а православіе вийде горою...

Але стало ся інакше. Здаеть ся, неначе сам Господь Бог станув в оборонї своїх вірних, та помішав діла виродів людскости. На 8 (словами: вісім) годин перед огнем ческий сьвященник з Bonne Terre, Mo. (який, мимоходом треба тут зазначити, був в часї процесу вельми помічний гр. кат. парохії в Деслодж) телефонічно і на власний кошт заасекуровав церков. Говорив він, що сего дня вічно щось його непокоїло, вічно щось недавало супокою і довідавши ся, що церковна асекурація власне сего дня виходить, сейчас телефонічно еї відновив. Видко — сам Бог опікуе ся своїм народом і в часї найбільшої небезпеки не опускае нікоди покладаючих на Нього.

Але цареславні з під Коросна і Горлиць про се не знали. Вони обдумали свій діявольський плян і виконали його з чортівським спритом. Дня 11 го падолиста о 8 ій годині вечером шайка сих виродів крадьки облила стіни Божого храма нафтою (керасиною) і підпалила!...

І коли люди чужих народностий і вір на вид огню позбігали ся і побачивши звірський злочин нехристів з жахом і острахом споглядали на діло звироднілих відступників, то вони, сї православні з під Ґорлиць і Коросна лишень сьміяли ся!!!

Але як доперва зірвало з церкви бляху і кинуло огнем на одного такого „православного" так, що він се мало не переплатив житем, тодї доперва вони настрашили ся Божого гніву і відступили під свою галю!

Оттакі то наслідки видае наука батюшків, такі овочі родять ся з їх пропаґанди ненависти, насильств і розбою. Лиш такими арґументами вони ширять свою віру: в Росії кулями, баґнетами і тюрмою, в Америці ножами і підпалами церков. Підходячи до нашого люду мають фарисейські слова Христової любови на устах, а в рукавах баньку з нафтою,... І коли наш нарід з розпукою боронить ся і з обмерзїнем відкидае їх непрошене опікуньство, коли на їх влізливість відказуе їм погордою, то тодї вони палять йому дім Божий, пускають з димом його довголїтню працю, на яку складали ся центи бідаків, що від уст собі відоймали... А се все в імя Христа, воплоченої Любови!!... Кажемо отверто: батюшки, бо лиш вони баламутять наш народ, лиш вони його деморалізують „навертанем" на свою віру, лиш вони уживають його темноти для своїх низьких цілий, отже — лиш вони суть відвічальні за вчинки свого слїпого орудія...

Во істину — вони самі мусять дуже сильно вірити в свое Христове післанництво, коли для ширеня своеї науки мусять вживати аж таких варварських способів!...

ПРИРОДНА МЕТОДА ЛІЧЕНЯ

або

як потреба нам уложити жите, щоб устеречи ся перед ріжними недугами і заховати кріпке здоровле.

Написав

ЕМАНУІЛ ТЕОДОРОВИЧ.

(Дальше).

с) Органи, котрі виділяють матерію.

Кров наша, сповняючи своє головне призначенє с. є. винагне утрати матерії нашого організму, сповняє рівночасно ще другий й не менше важний обовязок і то: забирає з'ужиті, непотрібні, ба й деколи просто шкідливі складники нашого тіла і передає їх відповідним органам, котрі й виділяють їх безпроволочно ріжними способами.

Сей процес виділювання з'ужитої матерії єсть незвичайно важний, бо найменша неправильність в тім взгляді спричиняє, що в крови лишають ся сї непотрібні складники, наслідком чого кров занечищуєсь, стаєсь нездоровою, що — цїлком природно — відбиває ся некорисно на цїлім організмі, а тим самим стаєсь причиною ріжних хороб, які потягають за собою предовсї терпіня а не рідко й перед вчасну смерть чоловіка.

Органи, котрі виділяють з'ужиту матерію а тим самим чистять кров суть: легкі, печінка, селезїнка, нирки, кишки і шкіра.

Легкі. Головним органом очищуючим кров нашу суть легкі або плуца, котрі, збудовані на сгать желез грозвистих з дуже пружної ткани волокнистої, мов два міхи звисають по обох сторонах серця, виповнюючи докладно цілу яму грудну. Суть вони властивим знарядом віддиховим, а так звані проводи віддихові, служать лише до вводженя воздуха в легкі. І так воздух входить через ніздря насамперед до ями носової, де огрівшись і очистившись з пороху і прочих нечистостей, які й осїдають на слизькій оболонї ями носової, дїстаєсь відтак через гортань і т. зв. голосницю до головного проводу віддихового т. зв. диш... Єсть то канал зложений з обручок хрястковатих, нутро котрої ...лює оболона слюзова, котрої наверхна верства єсть замітна т. зв. наболонею мигучковою. Мигучки суть то тоненькі волоски, котрі порушаючись в дишници ко вні, випихають сим способом злишний слюз як також всїлякі сталї частинки (порох), котрі враз з воздухом дістались до проводу віддихового. В околици четвертого або пятого хреба грудного ділить ся дишниця на дві відноги т. зв. озяви, а на кождій висить одно легке. Праве легке складаєсь з трох зразів, ліве з двох. Відповідно числу зразів кождого легкого ділить ся правий озяв на три, а лїний на дві галузи, котрі в легких розгалузують ся відтак в численні, чим раз тоньші галузки, а наконець творять дуже тоненькі озявки закінчені подовговатими мішочками т. зв. лійками легковими, які знов видимують ся в численні міхурці легочні. На внїшній поверхни сих піжних міхурців простирає ся дуже густа сїть судин волосковатих, котрі повстають з кінцевих тоненьких галузочок артерії легкової і заразом дають почин першим галузкам жили легкової.

Легкі вкриває вогка, гладка і дуже пружна оболона сироватна т. зв. олегочна (pleura), котра служить головно до ослаблення тертя, яке повстає при віддиху наслідком розширення легких, а тим самим охороняє наші легкі від внїшного ушкодження. Легкі — як звісно — служать до віддихання, котре, яко чинність до житя доконечно потрібна, відбуваєсь без впливу нашої волї і не устає анї на хвилю через ціле наше жите. Позаяк однакож рух мязів клїти грудної залежить від нашої волї, проте ми можем кермувати довільно нашим віддиханєм пр. повздержувати віддих, прискорювати, звільняти і т. д. однакож лише в певних границях.

Скількість воздуха, що може зміститись в легких, не легко можна виміряти, так як залежить се від многих обставин як: від віку, полу, будови тіла, способу житя і т. д.; однак в приближенню мож подати, що легкі мужчин обнимають пересїчно 3.700 центиметрів кубічних, а у женщин о три десятих меньше.

При видиху не весь воздух виходить з легких; більша часть остає в них, творячи так званий запас віддиховий, котрого пересічний обем подають на 3 дециметри кубічні (3 літри).

Число віддихів на одну мінуту виносить у дорослого 12—18, у дітей більше. На оден віддих припадає пересічно три ударень серця.

Входжене і виходжене воздуха при віддиханю справляє певний шелест, який й даєсь учувати, коли приложимо ухо до груди. Рід сего шелесту як також відгомон наслідком опукованя ріжних місць клїти грудної дає певне понятє о станї здоровля наших легких, з чого лікарі й виводять ріжні заключення.

Єсли читач прочитував з увагою все те, що написав я до сеї пори, то певно мусїв завважати, що я кілька разів звертав спеціяльно увагу на чистість воздуха, як необхідну конечність нашого здоровля, а при тім і не рідко послугував ся я такими назвами як: кисень, душень (азот), двокис вугля і т. д. Безперечно много з читачів розуміє ті назви а тим самим може дуже легко порозуміти цїлий процес нашого віддихання, та все такой я переконаний, що загал переважно і не чував про се, а не оден, прочитуючи се мое писанє та натїкавши такі дивовижні назви, лише здвигнув раменами, похитав головою або й подумав собі: „Гм... Таке воно загадочне, таке дивне, ба й сьмішне понекуди... а в кождім разї таке нудне, скучне“... От і позїхне пару разів, відсуне з неохотою газету і не дочитає еї; ба що й більше другим разом вже й не наверне до неї; щось немов відраза огорне его до сих кількох невинних слів і він завдаки сему остане й на дальше темним, остане на дальше несьвідомим всього того, що его окружає, чим жиє, во серед чого обертаєсь, на що дивить ся і що дає єму жите буте!.

Так! Природа єсть таємничою, та лишень для неуків, та для тих, котрі не могли здобутись на хвилину терпеливости, щоб прочитати з увагою якусь річ поважну і поучаючу, або й для тих, котрим доля не судила дістати в свої руки поучаючу розвідку писану приступно і легко зрозумілим способом.

А прецінь се річи не так трудні, ба й досить легко зрозумілі, а вже безперечно цікаві і інтересуючі, так як кождого занимає все те, що дотичить єго єства, єго житя, єго здоровля.

Стрівай, розкажу дещо, лише послухай з увагою!..

Коли ти так, просянувбись ся вчасним ранком одного красного і погідного дня лїтного, не зволїкаючи нї хвилї, убереш ся чим скорше та йдеш погуляти в поблизький гай зелений проходжуєш ся сюда й туда, продумуєш і се і те... і якось так тобі там любо, так весело, ба й не скучно, хоть на самотї; ти й не счуєш ся, як минуло тобі пару годин мов одна хвилина, тобі так стало якось легко, свобідно та зітхнув так довго, протяжно, глубоко... і на раз якась надмірна майже дитяча веселість налягла твою душу, а ти з цїлої груди так і затягнув веселу пісоньку, яка й рознеслась відгомоном далеко по скалах та дебрах:..

„Чому се так“? подумаєш.... „Ага! відпочавєм троха на вільнім просторі, надихавєм ся сьвіжого воздуху! Воздух? Щож се за чародїй, котрий зробив мене днесь таким спокійним, веселим, коли ось що лише вчера, працюючи в понурій шапі до пізного вечора, був я такий сумний та пригноблений?.. Гм? цікавий сей воздух! І не бачить ся єго, і не чуєсь, а прецінь він істнує й дїлає“...

От і не ломи собі голови над сим! Я скажу тобі коротко, що то є той воздух, лише повір менї, бо воно трохи такой дивне.

Воздух єсть то сполука двох ґазів: кисня і душня (азоту). А мусиш знати, що кождий з тих двох ґазів сам про себе єсть для тебе дуже шкідливим, бо сам кисень спалив би тебе а душень такой задушив би направду! але если ті два твої убійники злучать ся разом то вони не то що не заподїють тобі жадного лиха, но противно суть тогди для тебе необходимі, дають тобі жите, та роблять тебе черствим, здоровим і веселим.

А треба знати, що ті два ґази находять ся в цїлій природї і то в ріжних сполуках. Ось мимоходом подам тобі ще оден примір такої сполуки, а з певностею здивуєш ся немало. І так; кисень, злучившись з певною скільностию иньшого ґазу т. зв. водня, творить теч необходиму для нашого житя с. є. воду. Бачиш? Два ті ґази злучившись разом заміняють ся в теч. Чи не цїкаве?

Думаю, що й не здивує тебе тепер, если скажу, що цїла природа, всї существа, все жите сьвіта звіринного і ростинного полягає власне на тїй розмаїтій сполуцї ріжних ґазів і творив т. зв. елементів, котрі самі в собі не підлягають жадній переміні, а лише злучуючись між собою творять відповідно до существ, в котрих находять, ся найріжнороднїйші сполуки, які по ученому називають ся сполуками хемічними.

Перший католицький місіонарський „Конґрес“ в Америції.

Заходом Архіепископа Quigley-a, дня 15–16–17 і 18 листопада с. р. в Чікаґо відбув ся величавий католицький конґрес американських і канадийських місіонарів. В конґресї брало участь 89 епископів, 1000 сьвященників і тисячі вірних із всїх сторін Америки і Канади. На той перший католицький місіонарський конґрес був також запрошений і наш Преосьвященний Владика, Еп. С. С. Ортинський як перший американський Руський гр. кат. Епископ і репрезентант Ам. Русинів гр. католиків.

В неділю д. 15 го листопада с. р. Єго Ексцеленція Архиепископ Diomede Falconio, Апостольський делеґат відправив в катедральній церкві Архиерейську сл. Божу, в асистенції всїх присутних Епископів і сьвященьства; а по архиер. сл. Божій відбув ся величавий процесіональний похід улицями міста Чікаґо. В тім процесіональнім поході брало участь около 100.000 народу.

Наш Преось. Владика С. С. Ортинський прибув до Чікаґо в суботу, д. 14 го листопада с. р. о 10 год. рано в товаристві Апост. Делеґата з Washingtonu. Архиепископ Quingley вже наперед був определив з осібна для кождого Епископа, де котрий мав замешкати, і так само призначив кождому Епископови виголосити одну проповідь в неділю на Вечірни по де яких костелах. Одже для нашого Владики було назначено місце мешканя у нашого сьвященника, о. Н. Струтинського, як також мав виголосити проповідь в церкві св. о. Николая на Вечірни.

Наш Руський гр. кат. нарід в Чікаґо вже давнїйше дуже, а дуже, бажав бачити свого дорого гостя, т. е. свого Архипастиря, а особливо бажав почути його милі, теплі і ласкаві слова, котрі то пливуть з його уст, мов з жерела найчистїйша водиця. Вечірня була заповіджена на 6 год. вечер. Тож не диво що нарід в неділю, вже около 3 год. по полудни зачав громадитись коло церкви, кождий з усьміхненим лицем і розрадованим серцем рад був як найскорше побачити Владику.

Перед 6 тою год. наших пять місцевих брацтв — як також 2 брацтва з Whiting, Ind. котрі прибули з своїм сьвященником о. В. Балоґом, поставали в два ряди від парох. дому аж до церкви — кождий член тримав в руках запалену сьвічку, а в серединї стала процесія з крестом і хоругвами. Решта народу очікувала в церкві Владику. Точно о 6 год. Владику впроваджено процесіональним походом до церкви. Шкільні дївчата з кошичками в руках стелили під ноги Владицї цьвіти від парох. дому до церкви. Вечірню відправив сам Владика в асистенції місцевого сьвященника о. Н. Струтинського і о. В. Валога. На вечірни сьпівав місцевий молоденький хор, не давно з'орґанїзований. По вечірни Владика виголосив проповідь півторагодинну — на тему голови Вселенської (католицької) церкви — а що найголовнїйше, Владика пояснив вібраньим, яка е ріжниця межи католицькою а шизматицькою церквою і вірою. Церковця наша була переповнена народом того вечера, бо не лише свої, але богато було і чужого народу. Так само 10 сьвященників латинських було присутних на Вечірни і проповіди, котрі по проповіди зложили поклін нашому Владицї в парох. домі. Не від річи буде і тое повідомити шан. читателїв „Свободи“, бо гадаемо що як для нас, чікаґовських Русинів есть се радістне і потїшаюче, так само певно буде се вдоволяюче для тих людей, котрі суть прихильниками нашого Владики і взагалї руській народній справі.

Вівторок д. 17 листопада с. р. о 10 год. рано Єго Ексцеленція Апостольський Делеґат і Архиепископ Quigley відвідали нашого Преосьвященного т. е. віддали йому візиту, як свойому собрату по чину; а так само посїтили нашу церков св. о. Николая. Того самого дня був також у Владики на авдієнції румунський гр. кат. сьвященник Др. Е. Lucaciu з Aurora, Ill. і просив Владику аби його приймив під свою юриздикцію. Конґресіяльні засїданя відбувались через три дни в гали „First Regiment Armory“, Michigan Ave and 16 st. Рано від 9.30—12 год. по полудни від 2—5 вечер. Галя кождого засїданя була переповнена зібраними. Наш Преосьвященний Владика був присутний майже на кождім засїданю того конґресу; тут мав спосібність Владика обговорити справи гр. кат. в Америцї — як також і про канадийську місію гр. католицьку. Епископ канадийський з Альберти поручив нашому Владицї Канадийських Русинів гр. кат. під опіку, іменно зазначив, що всїх Русинів в своеі Дієцезії поручає і віддае Владицї до розпорядженя місійного і запросив нашого Владику до Канади. — Здаесь що Владика з весною виберaесь на довший час до Канади.

Тому, що Преосьвященний забавив у нас через чотири днї — так кождого вечера т. е. в понедїлок, вівторок і в середу вечер о 7 год. проповідав в церкві. Народу було повно в церкві на кождій проповіди. В середу рано о 10 год. Владика відправив Архиерейську Службу Божу в асистенції місцевого сьвященника о. Н. Струтинського і о. В. Балога з Whiting, Ind. Архиерейська Сл. Божа відправилась на інтенцію парохіян. Того самого дня о 7 год. вечером виголосив послїдну науку розпращав ся з своїм словесним стадом, удїлив зібраним благословеня, обіцюючи, що незадовго знов до нас загостить і того самого вечера від'їхав до Philadelphia, Pa.

Ну! А щож Ви тепер всякі главні і благочестиві водителї, та крутарі від шизматицького „Соединенія“ скажете на се? Чи може потрібно ще щось більше Вам до знаня, яку власть мае Преосьвященний С. С. Ортинський? За котру то власть Ви так товчитесь в своїм „Вістнику“, мов Марко по неклї. Я радше скажу Вам, що Ви товчитесь за тим, аби наш Владика не міг мати над Вами власти, та тому стараетесь всякими хитрими способами підкопати яму під ним, до котрої Ви самі впадете. Пождїть ще трошки — внедовгім часї довідаетесь о всїм — виложить я Вам як на лопатї — але тогди буде Вам горе.

Михайло Бабій.

Допись.

З Тейльор, Па.

І не снило ся менї, що доживесь такому зачорненому, та спрацьованому робітникови від твердого вугля як я, писати допись в ґазету і то еще що? Критику театральну!! О! Господи!.. страшно менї!! Ну, але що робити, як сказано: „Українськім патріотом бути, то недосить на порозї хати як нїхто не чуе, українську пісоньку сьпівати і в серци плекати шалені думки!!“

Так, се правда! Не досить піти подивитись, вернути, заснути і забути!!! Треба серце розігріти, душу розпалити, щоб почати жити, а не спати, не дрімати! Бодай жити так, як живуть читальники в Тейльор, Па. От, недавно тому, як з'орґанїзувались, та згуртувались, а уже живуть інакше від тих, що то вистають при барах і закроплюють ся невідступною потїшителькою!! До тепер урядили вже два представленя „Страйк“ а послїдного разу грали „Іцко Сват“, „На старости лїт“ і „Тарасову могилу“. О штуцї відиграній попередно росписувати ся не буду, бо свого часу якась щирого серця людина заплатила їм добрим словом за їх працю, оголошуючи в нашій почитній „Свободї“ критику, якої хто знае, чи не позавидували би їм і „театральники“ по більших як Тейльор плейзах!!

Але бо справдї я і призабув, що про першу їх „виставку“ розписуватись не маю. — Проте уриваю на тім і позваляю собі зазначити, що і нинїшна критика повинна була бути написана рукою здібнїйшою від моеї, бо я уже скорше пікою чи шуфлею покиваю, але пером, то для мене уже тяжша справа. Ну! але трудна рада!! А може хто з пов. читачів скаже, що я не доріс еще до писаня і оцїнюваня театральних штук?... Тому я цїлком не перечу. — Про-

тивно признаюсь, що гри зі сценою „облітаних" і старих аматорів як Міхаліна Квасницька, Антося і Ясьо Головчаки, Йосиф і Лев Сенюки, А. Александрів, М. Терпливець і Г. Олійника, я описати не годен, бо і слів би не стало, хотівши представити то все, що бачили очи і чуло в серци дивлячи ся на гру тих артистів. — Позістають мені хиба еще „ґрінори", то е. такі, котрим перший раз лучило ся виступати перед так численною публикою. До таких зачисляли ся: Ф. Трач, Д. Іванців, Л. Довгий, К. Сенюк, С. Михайлишин і маленький Д. Шумейко. — О тих всіх коротенько скажу, що своїм поведенем, свобідними рухами і певностію голосу затерли назву ґрінорів — цілковито. Сцена, а взглядно декорації зіставлені були дуже гарно, а відповідно дібрані костюми доповняли прекрасної гармонії. За імітацію громів, дощу і блискавок, належить ся режисерії спеціяльне узнане. Але якто кажуть нема нічого без „Але". Тому і тут оно надибало ся. І я також маю одно, а то таке „Але": щоб другим разом не добирали Вп. аранжери двох, або як послідного разу трьох цілком собі неподібних штук на оден вечер, та в сей спосіб щоби не бавили ся нашими нервами. Бо і що їм з того прийде, як публика раз сьміє ся, то знова плаче на переміну (бо і я сам не знаю, як мені зібрали ся на сльози!!) А потом знов декламація, що аж я сам набрав охоти до опришків пристати! Но! но іще раз но! Учіть ся, просьвічуйте нарід та запізнавайте його з його славною історією, представляйте в сценічних образах наші гарні звичаї, — „Але" не зневолюйте „Хрисцінина" до плачу, бо другий раз, божусь, що не прийду!!

„Слава Вам Тейльорскі читальники".

Майнер.

Кілька уваг про жите Русинів в Тексасї.

Одним з найбільше залюднених Русинами місточок в Тексасї, е Бремонд, де живе їх звиж 40 родин, походячих переважно з Галичини.

Більшість з них посідае свої власні фарми, меньшість рентуе їх. На перший погляд ока, видаесь, що наші поселенці живуть в достатку, здаесь, що нічого їм більше не бракуе. Одначе, коли приглянемо ся близше їх соціяльному і моральному житю, побачимо цілком що иньшого.

Сорок руських родин осілих між поляками, не маючих нагоди пізнати свого положеня між вражою їм нацією пропадае винародовлюючись. Се справді сумно. Поляки при помочи Русинів будують собі костели, утримують стадо попів, які суть здеклярованими ворогами Русинів, і готові усіх Русинів не тільки на римо кат. віру перевести (що уже в богато случаях зробили), але і видирають нашим Русинам їх мову „Гайдамацьку", їх народність.

Щож наші Русини на се. Они дякують Богу, що „отримали доброго ксьондза", помагають дальше будовати новий костел в ціні 25 тисяч долярів і дають майже половину свого в кровавім поті запрацьованого гроша; за се Поляки їх висьмівують зовуть; „Smierdzące hajdamaki, Rusini". Се факт Вп. Читателі! З нагоди того була вже розправа перед судіями присяглими в Бремонді. Але за се иньшим разом.

Не есьм клерикалом, не гадаю виступати проти поступовців, одначе скажу, що лиш церква з добрим проводирем е в силї наш нарід в моральних засадах, в сьвідомости національній утримати. Церква з добрим проводирем есть в силї нашу народність піддержати і від пропасти, в котру він на чужині летить, встримати.

Єслаб наші еміґранти, а взглядно бремондські поселенці, мали духовного і морального проводиря, не встидалибись они свого народу свого язика, а що есть у них нині на дневнім порядку.

Перша моя стріча з бремондськими Рутенцами дала мені нагоду дізнати ся про десатки Русинів, що живуть роздробленими кольоніями по Тексасї. Про них пізнійше, а тепер вернім ся до бремондської оселї.

Правда, есть в Бремонді кілька щирих Русинів, а ті поволи відроджують ся; они пізнали, що лиш орґанізацією всіх тексанських Русинів в одну громаду, відвернуть лихо; они на подану пропозицію, щоб оселятись в повіті Archer, коло місточка Dundee, дуже радо згодились. П. Стецюк, вибраний як делеґат до провіреня землї, по повороті сказав: „Я не розумію чого наші Русини держать ся Поляків в Бремонді де земля піскована, а в літі панує невиносиме горячо. В проектованій руській кольонії клімат есть дуже приятний і здоровий, а земля здаесь, чи не найліпша, яку лиш можна би було діста ти. Я купую 140 акрів і есьм певний, що ся земля повинна принести мені доходу з одного акра около 100 долярів. Я вам ручу, що найдальше до року, земмаї на сю кольонію не стане".

Сих кілька слів знаного і поважаного фармера в Бремонді, можуть послужити до більшого поширеня ідеї орґанізувати Русинів тексаньских; я усіх старав ся відвідати, (тих котрих я дістав адреси). Правда — декотрі подали мені імена руських родин живучих в Тексасї, а декотрі, бувші щирі патріоти свого часу, не відписали навіть на мої просьби; декотрі знова від нехочу прислали лист в польскій мові, що їм не хочеть ся трудити такими річами. Я гадаю, що орґанізація тексанських Русинів се обовязок загально національний — і е обовязком кождого Русина, в так важнім ділї, ділї котре рішить о сотках пропадаючих наших Русинів, що вирікають ся своеї народности і йдуть під крила Поляків приложити свою руку.

Прошу отже еще раз всіх тих Вп. патріотів, котрі знаяиб адреси деяких Русинів в Тексасї мене про них повідомити, за що наперед дякую.

A. Wala,
Gen. Del. Fort Worth, Tex.

Судьба турецької конституції.

Конституцію в Туреччині проголошено еще 23 грудня 1876 року, але небавом і знесено еї та аж теперішний революцийний рух молодотурецький присилував султана, щоб видобути завішену перед 40 роками конституцію і оголосити еї народови. Постанови сеї конституції ось які:

Держава турецька е не нарушима. Права султана е ідентичні з правами других пануючих в европейських краях.

Лична свобода горожан не може бути ніяк нарушена.

Пануючою вірою остае магомеданьска (Іслям), однак і прочі законно признані мають застережену свободу.

Дальші постанови тикають ся свободи преси, права петиціонованя до властий в усіх інстанціях, права зборів, рівности усіх зі взгляду на закон і пр.

Установлений силою конституції парлямент е зложений з двох палат: сенату і палати послів, які збирати ся мають що року 1-го падолиста на чотиромісячні засїданя.

Вибори тайні що чотири роки. На 100.000 мешканців оден посол. Нова палата послів збираесь на наради найпізнійше в 6 місяців по розвязаню старої.

Державний буджет мае ухвалитись на протяг одного року на початку засїдань парляменту.

Ніякий закон не сьміе обовязувати без згоди обох палат; аж тоді може бути предложений султанови до санкцонованя. Право виготовлюваня проектів нових законів належить до правительства.

Судові розправи мають вести ся явно.

Початкова наука е обовязкова для дітий всіх горожан.

Одна з точок конституції застерігае султанови право видалюваня людий, які будуть небезпечні для держави.

Отся подана в скороченю конституція, тиняесь уже майже 40 лїт в урядових архівах Туреччини та аж події послідних днів видвигнули еї із забутя. А мае она уже свою історию.

Було се в році 1876. Звісний із своеї енерґії Мідгад баша, голова т. зв. прогресистів, зістав покликаний на президента турецької ради стану і подав у міністерство проект конституції, який правительство навіть не взяло під розвагу Мідгад старав ся всіми силами о приедване прихильників для свого проекту, що ему вкінци і повелось о стілько, що правительство почало розглядати поодинокі точки проекту. Однак турецькі софти (духовники) вже з гори не ворожили нічого доброго, бо були лихі на Мідгада, що він у свому проекті зрівнав Магомеданців з ісповідники других релігій,

1876 року підчас війни з Сербією, засів на престолї теперішний султан Абдуль Гамід, як наслїдник божевільного брата Мурада. Із єго вільнодумности віщували дуже богато. І він справді таки в сїм році заповів реформу державного законодавства. Мідгад баша зістав великим везиром чи начальним секретарем держави.

Коли серед таких обставин зібралась конвенція в Константинополи (на внесене Анґлії) щоби для полудневих Славян на Балкані вибороти самоуправу, використала Туреччина сю хвилю і задумала оголосити конституцію.

І справді в грудни оголошено еї торжественно а султан велів повідомити об сім обі палати. Вже здавалось жите Туреччини змінить ся і она стане в рядї других культурних народів, та ба! Як в кождім краю, так і тут знайшлись одиниці, що воліли в каламутній воді рибу ловити. Були се турецькі аристократи-урядники, які ніяк не хотіли конституційної управи в державі. І їх вплив переміг. Не минуло року як парлямент розвязано з конституцію знесено. Автора-ж еї Мідгада башу засудив султан на вигнане. Єму заказано перебувати в границях Держави. Аж тепер она віджила та не знати яка еї дальша судьба, бо ж тепер положене Туреччини дуже небезпечнійше, більше може як в рр. 1876 і 1877.

Та, сама конституція дуже гарна річ, лиш о скілько она корисна для краю або ні, залежить від сих, що еї виконують та в практиці примінюють. Так і в Туреччині.

Е. Ґ.

Оглвд.

На европейськім політичнім небосклоні нависли важкі чорні хмари. Здаеть ся, леда-хвиля заграють гармати, підуть — люди проти людий, попливе струями кров, заплачуть сироти, вдовиці, батьки, матери.

Підуть люди проти себе!? Ні! Їх поженуть мордувати себе!

На цілім балканськім півострові усі держави явно готовлять ся до війни. Від сеї війни безпосередно зависить істноване одної держави, іменно Туреччини. Над нею зависла важка година, хвилина еще, і вона розлетить ся, чи взглядно еї розшарпають „добрі сусіди". До сего прилучила ся політика Австрії, яка невдоволена дотепрішними своїми набутками, Боснею і Герцеґовиною, вічно думае, щоб свої границі еще більше посунути на полудне.

Другі держави—такі як вони покланяють ся рабів ничим прінціпам в політиці—на разї придивляють ся визом заходам Австрії і ждуть нетерпиливо на сю хвилину, коли зможуть вмішати ся. При сім найнещасливійшу ролю відограе Німеччина, яка всіми лише на, судорожно хопила ся Австрії, яка будь-що-будь мае зовсім відрубні інтереси.

Політика Німеччини в послідних чотирох роках значно до сего причинила ся, що загальні европейські відносини погіршили ся. Що для несупокою в Европі не робить Балкан, се робить „ґеніяльний" Вільгельм II. Він мае спеціяльний дар розсївати кругом себе несупокій і своїми мовами та висказами причиняти ся еще більше до напруженя і так вже напружених міждержавних відносин.

Росія, яка все еще не піднала ся від страшного удару, який її наніс Япан, працюе дальше над привернемем „внішного ладу" не лиш порохом, оловом і стричком але і при помочи своїх диплльоматів намагае ся відзискати опять страчене значіне в міждержавній політиці.

Поза Европою відносини також не ліпші. На далекім всході Азії; в Япані, наступили значні зміни, які зовсім не вийшли в користь народних мас. Хіни стоять на порозї політичного перевороту. В величанських посілостях Анґлії, в Індіях кипить, і здаеть ся, близько уже хвилина, коли Азіяти з своею старинною культурою і з сотками міліонів населеня зірвуть ся, аби скинути ярмо накинене їм Анґлійцями.

В тій борбі — зовсім природно — возьме удїл цілий сьвіт. Що і Злучені Держави через набуте филипинських островів в отсю заверуху також будуть вмішані, річ зовсім природна.

Здаеть ся, що раз близше та хвиля, коли „проклін злого діла" здійснить ся, коли на усій людскости крівало пімстить ся засада політики наших держав: „сила перед правом". Чи однак нова людскість, яка вийде з сього правдоподібного крівавого хресту, позбуде ся старих своїх блудів — годі надіяти ся.

Дещо з Нюарку.

Дня 2-го листопада с. р. відбув ся у нас перший Український баль дуже величаво. Вже о 5 ій годині простора галя заповнила ся по береги, гості зложили хороший дар ґрішми на свою гр. кат. церков і забавляли ся примірно аж до рана.

Про се згадав я лиш так мимоходом. Головно хотів я тут написати пару слів про гла-диківську шмату, „Поступ", а властиво про допись в ній поміщену в в 30-ім числі, а підписану „Йосиф „Фентон". Нехай пп. читачі не думають, що се е якийсь випорток, або що се якась мізерія фізична і духова — се сам дописуватель „Поступу" Його батько і мати се щирі гр. кат. Мае трьох братів, котрі живуть тут в Нюарку, Н. Дж. і які як один належать до Р. Н. Союза і суть щирими Русинами. Але наш Осипцьо не в таких вдав ся. Його вже в малку призначено до чогось великого, невиданого, чудесного. Вже виховав ся не аби де, а в селї Семешові, в двірській стайни, в полові. А потом через 20 лїт був двірським самим ½свино-пасом (:на цілого бракувало йому розуму:) А потім приїхав до Америки і жив собі як не люди, то хоч біля людий. Але коли його викинули раз з захристії гр. кат. церкви, то тоді нарав став він запеклим ворогом гр. кат. церкви, епископа, Українців і т. д. Но, і дотерва тут зробив карієру, бо став аж дописувателем і то не чого будь, алеаж самого „Поступа,, І то тоже неякимбудь дописувателем, але таким якого певно ніодна часопись на сьвіті не мае: дописувателем, який сам не вміе не то, що „люкера" поставити, але навіть не знае з котрого боку взяти перо в руку. Не сьмійте ся читачі, але се факт, що той, хто підписаний під згаданою дописею в „Поступі" не вміе навіть свого власного імени підписати. І такі люди беруть ся чернити і критикувати нашого Епископа. Чи не сьміх се людям сказати? . . . Говорять люди — а я за ними повторюю — що сарака пішов до Дж. Сітії за се що редахтір поставив його „мено" в газеті, чистив йому цілий місяць чоботи.

Така то біда з неписьменним дописувателем „Поступа"

Від уряду ч. 190 Р. Н. Союза
Гр. Ґінда справ-к.

H189

„SVOBODA"
(LIBERTY)
The Ruthenian Weekly
published every Thursday at
184 Hudson St., New York, N. Y.

Published by
Little Russian Nat'l Union of
America.

Rev. P. Poniatyshyn,
Superintendent.
411 Washington Ave.,
Elizabeth, N. J.

Anth. Curkowskyj, editor.
184 Hudson Str., New York.

K. Kirczow, manager,
184 Hudson Str., New York.

Terms: Two dollars a year.
Established 1893.

Advertising rates furnished on application.

Entered as second-class matter December 21, 1906 at the Post office at New York, N. Y. under the Act of Congress of March 3, 1879.

„Свобода"
часопись для руского народа в Америці і орган „Р. Н. Союза", виходить що тиждня в четвер і коштує:
в Америці на 12 місяців...$2.00
до стар. краю на 12 місяців $2.00
в Америці на 6 місяців.....$1.00

Оплачувати ґазету треба вседи за з гори.

Гроші треба посилати в реґістрованім листі, або через експресовий, або почтовий money order (мoні ордер). Money order, то є карточку, котру дістанете від почтаря або аґента на експресовім офісі, пішліть нам, бо без того ми не годні гроший дістати.

Адрес:
„SVOBODA"
184 Hudson St., New York, N. Y.
Телефон 7074 Spring.

Хто хоче, щоби єго адрес змінити мусить подати нам, крім нового, також свій старий адрес.

Лист із старого краю.

Дорогі Земляки! Вже від довгого часу читаю Вашу „Свободу" і тішу ся, коли знайду в ній щонебудь, що веселить серце і душу і сумую, коли прийдесь читати сумні події з життя і вчинків всіляких наших ворогів, які намагають ся розшматувати невеличку частину нашого живого орґанізму на вільній землі Вашингтона. Бідні ми, братя чорноробі. Тут в краю переслідують нас на каждім кроці „браця Поляци", а там, за морем, сповняють ту саму ролю галицькі та мадярські москвофіли, а навіть якісь-там незавсинищі, що за марний гріш вислугують ся чужинцям та вирікають ся своєї народности і своєї руської віри.

Не знаю, які там властиво порядки у Вашій новій вітчині, бо з самої часописи не мож всього дізнати ся, але все таки чую, що там не всьо гаразд, бо маєте занадто много ворогів і за богато вони воюють між нашим народом. Такий приміром Луцик, що втік звідси перед кримiналом, у Вас сповняє ролю якогось епископа, якогось спасителя американської Руси. Не годен я також порозуміти, як можуть удержати ся поміж нашими заморськими Русинами такі Гладкий, Фекули, Жатковичі, Угринн і та кліка мадярських духовників, що так завзято поборюють Вашого епископа і тих здорово-мислячих Русинів, що коло него ґрупують ся. Я знаю дуже добре наших мужиків, бо між ними жию і сам вийшов з під селянської стріхи. Буваю з ними часто на розмаїтих вічах, розговорюю з ними про їхню біду та горе і все ціню у них здоровий хлопський розум та патріотичні почування. Що властиво стало ся з тим нашим ським землі? Невжеж він забув, звідки вийшов, забув на ті злидні, що були його удiлом від самого дитинства, забув на ту нужду, на котру дивив ся власними очима? Чиж би справді він там, в новій заморській вітчині не здобув ся хоч на крихітку тої енерґії, якою він тут так знаменито визначав ся в боротьбі о свою селянську долю і о щастє своєї рідної країни? Яка сьому причина, що наш нарід в Америці позволяє собі грати на носі усяким зайдам і запроданцям, що позволяє чернити свого першого епископа, рудати на князя своєї церкви? Не знаю. Може горячка як найбільшої наживи вижерла з грудий нашого мужика іскру людського достоїнства, може тяжка боротьба о хліб насущний не дає йому бачити грозячого лиха, може він вже забув, „хто ми, ким і за що закуті?.."

Братя дорогі! На милість Бога, витолкуйте мені сесе питанне, скажіть, що з Вами діє ся, чому Ви не зробите якого ладу у новій вітчині, чому не станете муром як один муж і чому не виженете із своєї хати тих Юдів, що тягнуть Вас до чужої кошарі, у чуже ярмо?!

Отямте ся, Родимці, орґанізуйте ся та ставайте всі під один прапор, під стяг наш рідний, церковно-народний. За свою руську віру, за нарід рідний ідіть сьміло у бій, не дайте топтати безхарактерним выродкам тих ідеалів, за котрі Ваші предки кров свою проливали, білими кістками поля стелили. Гляньте ще раз за море, у свою стару вітчину. Тут ми, мужики, гіркії слези ковтаємо, але свого не попустимо. Ми сьміло наставляємо свої груди на баґнети та кулі наших споконвічних ворогів і кладемо на жертвенник народний нераз і своє, горем прибите житє, щоб тільки виборoти лучшу долю своїм рідним і своїй дорогій суспільности. Вже немало відважних борців поклало послідними часами свої козацькі голови у сиру землицю, а на сьвіжих, непорослих могилах кріплять ся духом прочі народолюбці, гартують свою енерґію і не упадуть, не спічнуть, поки не зійде ясне сонечко, поки не запануємо усі на нашій — не своїй землі. А Ви, Братя Американці, мали би бути гіршими від сих наших хлопів-чорноробів, мали-б Ви забути за своє народне достоїнство, за честь своєї Вітчини?! О, ми так зле про Вас не думаємо, не хочемо думати! Ми віримо, що Ви будете стояти твердо за свою віру, за вітчину, за свого першого Владику, за всіх тих, що бажають Вам добра, що разом з Вами сьміло ся і плачуть.

От так то, дорогі Земляки, я гадав спершу написати Вам дещо за наш галицький рай, за наші злидні, а прийшло ся робити Вам докори. Не дивуйте ся, Братя, тай не нарікайте на мене, бо я не ворог ані Вам ані нікому на сьвіті. Нехай кождий чоловікк уживає до схочу всіляких дарів божих, нехай вдоволяє ся свим питомим добром, але нехай ніхто не витягає своїх брудних рук по добро мого народа. Проти того я буду завсігди протестовати, а зі мною тисячі моїх однодумців котрі уміють уважати ся своюбодяти та почитають. „Чуже шануй, а за своїм в огонь!" — так учили мене мої батьки і так я учу своїх менших братів хліборобів.

Моїм щи... братам, неустрашимим борцям за волю, щастє і честь нашої великої Вітчини шлю сердечний привіт і поздоров. Нехай Всевишний кріпить Ваші сили і нехай благословить Вам і Вашим людим родинам.

Другим разом напишу більше і може що цікавійшого, а покищо: пращайте!

Ваш брат і друг

Слівце до всіх Пов. пп. місцевих Орґанізаторів, Всч. Отців, а взагалі до всіх сьвідомійших одиниць широкої Американської Руси.

З днем 2 го Грудня о. р., з припоручення Гол. Еґзекутивного Комітету „Р. Н. Союза" приняв я уряд Гол. Орґанізатора тоїж орґанізації.

Припоручене мені діло приниаю радо, хоть знаю зі свого власного досьвіду, що кожде, хотьби і найкраще діло, через несьвідомість, або злу волю деяких одиниць, не обійдеть ся без ворожнечі, а тим самим й без кирвні. Одначе, потрудитись по змозі і силам для так славної і могучої орґанізації, якою є наш „Р. Н. Союз" для орґанізації котра від самого початку свого заснованя, через точне і совісне сповнюванє своїх обовязків втерла уже не одну гірку сльозу, наших сиріт і вдовиць, а що найважнійше, працювати для такої орґанізації, у котрій находить цілковитий захист перед „чорною годиною" наш чорнороб, яка не відмовляє свого морального і матеріяльного попертя нашим заточенцям, для орґанізації звісної зі свого патріотизму, для орґанізації, в якій почесне місце займає наш Преосьвященний Владика, — працювати для тої орґанізації, для єї добра, і роввою невдержить мене мабуть нічо.

Одначе, щоб з припорученого мені діла вивязатись як слід, та щоб мої щирі змагання увінчались як найкрасшим успіхом, — слідом мого попередника, п. Андрея Ґели, звертаюсь і я ось сею дорогою до всіх Вас, Пов. ПП. місцеві Орґанізатори, і отсим до слідуючої Конвенції „Р. Н. Союза" затверджую Вас в уряді. Звертаю ся до Вас в просьбою, щобисьте і на дальше трудили ся на славу і могучість нашої одинокої щиро-руської орґанізації в сім краю, а тим самим сповнили свій патріотичний обовязок взглядом тих, котрі простягають й простягати муть в будучности свої руки до Вас...

Особливо звертаюсь до Вас, Всч. Духовні Отці, як до людей, котрі неоден раз уже в нашім суспільнім житю, дали доказ, що й доля нашого мужика Вам не чужа..., а такой рідна своя і питома. Особливо тут на чужині, де становите одиноку майже інтеліґенцію сього нещасного нашого народа!...

Потрудіть ся по змозі і дальше!!!...

А нарід наш, бачучи Вашу добру волю, переконавшись як горячо його духова і економічн неволя лежить Вам на серцю, піде за Вами, піде як йде дитина за ненькою сердечною та коханою, піде хоть і в огонь!...

Маючи незломну надію, що тих пару моїх стрічок нелишать ся поміж Вов. нашою Публикою в Америці без відгомону, остаю з глубоким поважанем.

Михайло Беля.

Відповідь о. Н. Стецовичу.

(Конець.)

Вісімнайцать „добрих духовників" не підписало протесту проти булі, але за се вони разом з вами, о. Стецович, обвиновачують Владику, що Владика не лиш не підписав протесту, але що знав про буллю перед своїм іменованем на епископа, що Владика сю буллю приняв а навіть, що прирік її ввести в житє.

А що сі всі обвинуваченя се лиш злобні ваші видумки, то сего такой ви самі „добрі духовникі", доказали. Доказалисьте сего іменно тим фактом, що обжаловалисьте Епископа перед Апостольським Делеґатом, що Епископ Ортиньский не хоче узнати булі.

Бачите, тоді то може перший і послідний раз сказалисьте правду, коли то ви думали тою правдою наробити пакостий. Бо се такой є неоспоримою правдою, що Епископ не хоче буллї узнати.

Се також є правдою, що сей протест, який підписало 73 сьвященників — Епископ не підписав, але за се Епископ сам, зі своєї сторони вніс просьбу у Рим проти булі і тоту просьбу вислухано: Рим булі ніколи не введе в житє, її ніколи не буде виповню вати ся — хиба лишень, що ви, „добрі духовникі" будете за нею просити. А ви до сього здібні, бо навіть ми знаємо про один такий факт, що комітет тих „добрих духовників" був тепер недавно у одного айрлиського епис копа і просив його, щоб він приняв їх. добрих духовників", під свою власть.

Такий се ваш чесний характер, ви „zadolicaći"!

* * *

Обвинувачуєте нашого Владику, що він занапастив наш грецький обряд. На огою немудру жалобу візву на сьвідків хиба усіх наших здоровомислячих вірних. Візву усіх тих, що виділи на власні очи, як Владика сповняє і служить нашим обрядам. Нехай вони скажуть, хто гарнійше заховує і відправляє після приписів нашого прегарного, сьвятого обряду, „добрі духовнікі", чи наш Владика?... Чи ви і сего не знаєте?

А коли ви під обрядом розумієте: виповнюванє щенників, то я і на се сьміло можу вам сказати, що Владика і в тім взгляді не погубить нашого обряду. Бо прошу вас: чи днесь не мироломають наші сьвященники, хоч уже рік, як Владика є в Америці? Чи за сей час не прибули жонаті сьвященники до Америки і чи Еписко не може їх не приняв? Вони прийшли і Владика їх приняв — але се вам не перешкоджує безличнo брехати. Чому-ж би ні?... Се ж прецінь ваша друга вдача. Ви вже здаєсь і забули, як то правда виглядає!

* * *

Ваша глупота і сліпота дійшла наконець до таких кольосальних розмірів, що ви вже у свої брехні мішаєте і Рим. Ви так пишете, що виглядає, неначе б то Рим з епископом Ортиньским заключив якийсь потаємний контракт, на підставі якого римський Папа заіменував „vo Ameriku Episkopa ne grekokatolickoho, no vopreki vsej spravnoj polityki „Rutenijanskoho" а се лишень тільки для того, „čtoby Ukraina mohla budovati sja". Се ваші власні слова, о. Стецович. З тих ваших слів виходить ясно, що Рим лишив Епископови Ортиньскому вольну волю будовати Україну, а за се Епископ спродав привілеї і права нашої церкви.

І чи се можливе, щоб в якій голові хоч з пару здоровими клепками зродила ся така кольосальна глупість?

Чи буде розумний чоловік історичні факти перекручувати без найменчих підстав і доказів? Во чи можете ви, о. Стецович, ви „Svitlij rozume", оден однісенький арґумент або документ навести як доказ ваших горячкових маячень і фантасмаґорій?

Ніколи! Ви самі можете в що вам ся подобає вірити, але не жадайте, щоб цілий сьвіт здурів — і повірив вашим виссаним з пальця глупостям.

* * *

Але се знова не є цілком виссане з пальця, що ви отверто признали ся в Мадярській часописи „Gor. Kat. Szemle", що ви не єсьте Русин ні рутен, але що ви є „orosz", та що ви і в „Вѣстник-у" признаєте ся що ви не є зовсім „рутен" (русин).

Певно пригадуєте собі о. Стецович, як училисьте ся в тім часі, коли то у вас було еще молоко під носом у катехизмі „Kutky". Там на питане: „Якої ти є віри?" ви мусіли так відповісти: Єсьм православний християнин, православно католицької віри, руського віроісповіданя." Прошу сі слова „руського віроісповіданя" перевести або на латинський або на мадярський язик, то чи се не буде звучати по латині: „ritus rutheni", а по мадярськи: „ruthen nertartasu". Завсігди буде лишень ruthen—русин. А зовсім не кажіть, як се ви писали в Gorog Katholikus Szemle," що назва ruthen—русин є видумана доперва в найновійших часах. Ой, зовсім ні!

Прошу читати історію! Беля IV, король мадярський, з Арпадів, еще під 1252 роком так пише Інокентію IV, римському Папі: "Supplicamus itaque sanctitatis vestrae dementiam, dignemini reducere in memoriam, qualiter nos laboraverimus...... in conversio Ruthenorum ad obedientiam sedis apostolicae, quorum legati vel iam accesserunt, vel sunt in proximo ad vos recenter accessuri.*) Се по руськи значить тільки: „Просимо також Вашої Сьвятости, будьте ласкаві пригадати собі, кілько ми трудили ся...... над приверненем Русинів до послушеньства римському престолови, яких посли або уже там прийшли, або в недовзі мають надійти."

А, прошу, чи тямите про славне населене Русинами Угорщини в XIV-ім віці під управою блаженної памяти славного князя Теодора Корятовича, якого всі історичні документи мадярські не називають інакше, як „dux ruthenorum—князь Руси".

Мункачівські епископи в усіх правних документах називають ся не інакше, як: „episkopi ruthenorum — руські епископи".

А прошу: чи се не є більшої ваги, як себе народ сам називає, чи се, як його дехто самовільно хоче назвати? Таж наш народ, де лишень оберне ся на сьвіті, усюди називає себе лиш русином. Тому, о. Стецович, чи вам се подобає ся, чи не подобає ся, ви також мусите його називати Русином. А слово русин по латині пише ся лишень „ruthen".

А Римляни перебрали назвиско „ruthen" із грецької мови „rutti—rutteni". І колиб вам була борода не заросла ваш дитинячий розум, то були бисьте пригадали собі се, що певно в молодости училисьте ся, іменно, що в грецькій мові подвійне ss правильно переміняє ся в подвійне tt, як приміром в слові thalassa-thalatta, і що Греки вимавляли сю форму слова, яка їм лiпше підходила. А назвиско Русинів писали або russi або rutti, а в слід за сим Римляни з того зробили „ruthen".

Що тикає ся етимольоґії мадярського слова „orosz" то повинні ви знати, колиб лиш не була тота борода, що се мадярське слово є зложене з двох частин: „о" і „rosz", де „о" по руськи значить „дав-

*) Peterfy: Concil, pars I, pagina 72.

ний, старий" а знов слово „rosz" є перемадярщене руське слово „ruš". А чому? Бо як що Мадяри прибули до Угорщини, то вони найшли уже там Русинів, христиан після грецько-католицької віри. Як що згодом одна часть Мадярів охрестила ся після западного, латинського обряду, то вірних старшого грецького обряда назвали „o h tu" (се вже новійше слово) або „o-rusz", то є такий русин, що придержує ся старшого обряду. Се факт!

А ви, о. Стецович відхрещуете ся від назвиска „ruthen"-русин, а хочете називати себе „orosz-ом". Се для етимольоґії і для ученого чоловіка є одно і те саме. Але не є днесь те саме в буденній мові. Чому? Бо Мадяри слова „orosz" уживають днесь лишь в обидливім значіню, коли хочуть над нами поглумити ся. Ми, Русини, не хочемо узнати сего нинїшнього слова „orosz" еще і з того взгляду, що Росія називає ся по мадярськи „Orosz-Orszag" — а ми анї не есьмо, анї не хочемо бути москалями анї під взглядом віри, нї язика, нї національности — одним словом не есьмо нічим спільним з москалями.

* * *

І тому не гнївайте ся о. Стецович на мене, як що я мушу наконець із всього висше сказаного вивести і конклюзію, яка не може інакше — на жаль — звучати, як що ви, о. Стецович, і всї тоті, що держать ся ваших поглядів (гадаю, що таких є зовсім не богато) есьте: запроданці своеї народности, непослушний і безсовісний син свого Владики, безхарактерний і глупий чоловік.

Неначе як раз для вас видумано латинську пословицю: „Si tacuisses, philosophus mansisses" — „колиб ти мовчав, то можна б тебе уважати мудрим". А позаяк ви пописали самі дурниці — то вже тільки ваша вина, що вас всякий уважає дурнем.

Приходить менї на память одна стара приповідка. Одного разу осел вельми сумував, що і люди і друга худоба уважає його великим дурнем і підсьміхає ся з нього. „Пождіть" — мізкував осел — „провчу я вас" — і видумав страшну річ. Роздобув десь шкіру льва та вліз у ню. Люди і звірі побачивши на дорозї льва у страсї і переполоху порозбігали ся на всї сторони. Се страшенно подобало ся ослови і з великої радости забув ся сарака та заревів своїм питомим голосом ослячим. І його по голосї пізнали і звірі і люди і збили його так, що ледви його власна ослячa шкіра лишила ся на нїм ціла.

Даруйте, о. Стецович—: „Si tacuisses, philosophus mansisses".

Пробудившийся Русин.

Новинки.

КАЛЕНДАР.

Падолист.		
3	Ч.	Григорія Дек., Анат.
4	П.	Введ. Богород. в Хр.
5	С.	Филимона ап., Кикилії.
6	Н.	25. Амфилогія, Георг.
7	П.	† Екатерини вмч.
8	В.	Климента п., Петра ал.
9	С.	Алипія, Якова пр.

— FREE EMPLOYMENT BUREAU за старанєм руської гр. катол. парохії сьв. Юрія в Ню-Йорку отворено під ч. 339 E. 20. Str. Бюро се має на цїли вишукувати роботу нашим поселенцям і подавати їм зовсїм безплатну поміч і пораду в тім взглядї. Поради емігрантам і шукаючим працї, мущинам, жінкам і дївчатам удїлює ся зовсїм безплатно в годинах урядових: в будні днї від 3—5 по пол. і від 7 до 9 вечером, а в недїлї від 5—7 вечером. Менаджером того бюра є звісний солідний і чесний Русин, Михаїл Шапковський. Адреса бюра є: St. Raphael's Ruth. Immigrant Society, 339 E. 20-th Str., New York, N. Y. З радостию витаємо сей важний і цїнний крок Нюйорських Українцїв в перед. Про вагу такого бюра, здаєть ся, зовсїм злишно писати, — се знає кождий. До сих пор наш Русин, приїхавши тут, був цїлковито лишений усякої помочи, був зданий на ласку і неласку усяким визискувачам, яким зовсїм було байдуже, де, в яке місце, в які руки запродасть ся їх. Днесь наші поселенцї найдуть пораду у своїх, пораду зовсїм безкористовну і безплатну, отже тим з більшим довірєм повинні ся горнути до сей нової інституції. Се бюро назвати можна доброділством для нашого населеня і воно заслугує на як найгорячійше і найенерґічнїйше попертє так нашого загалу як і наших Нюйорських товариств і брацтв.

— Причинки до „слави" Луцика. Діло, в числї 257 з 13-го падолиста подає опять декілька дальших цїкавих причинків до характеристики Луцика, які для інформації наших читачів подаємо тут опять в дословнім передруцї. „Наші ревеляції про ославленого пройдисьвіта Єронима Луцика знайшли відгомін в кількох инших дневниках, з котрих пр. „Słowo polskie" і „Галичанинъ", немило очевидно вражені, старають ся хоч дрібку блудів сего „героя" прилїпити до Українцїв. Над продуктами сеї українофобії переходимо до дневного порядку, а повторимо лиш исказ „Głos-у", котрий про Єронима Луцика пише, що „був се звичайний драбуга (rsezimieszek) і кишеневий злодій". На блазенську замітку „Słow-a polsk-ого", буцїм то Луцик був колись визначним діячем в „українській партії", пише „Głos": „Вшехпольський орґан промовчує дискретно, що Єроним Луцик був в 1900 р. виборчим аґітатором „rad-и narodow-oї" (тодї „komitet-у centraln-ого") в Кракові, де аґітував за Шкарадком-Кросьовским против тов. Дашиньского. Тодї Луцик стояв справдї „u szczytu swej sławy, wplywów i materyalnego drobytu" (яких по донесеню „Słow-a" мав заживати серед Українцїв). Не перший се і не послїдний випадок — пише „Głos" — що „rada narodowa„ наймає до поборюваня соціялїстів звичайних драбуґів."

— На місце давнїйшого конституційного парляменту установив шах раду прибочну зложену з 40 членів, самих шляхтичів. В сей спосіб Персія стратила опять конституцію, за яку стільки поплило крови люду.

— Австрійський амбасадор в Констатинополи дня 29 м. м. опять заявив турецьким властям, що бойкот австрійських товарів в Туреччинї став вже для держави невиносимим. Заявив, що віджджає до Віднї і до чого часу не поверне на своє становище, доки Туреччина не положить конець бойкотови. Рівнож австр. уряд мав звернути ся до французького уряду з просьбою о інтервенцію однак безуспішно. Франція заявила, що до справ балканських зовсїм не думає мішати ся.

— Як доносять з Little Rock, Ark. дня 24го м. м. цикльон вирядив там страшні шкоди і спустошеня. Майже 20 осіб згинуло, множество є покалїчених. Кілька місточок і величезні простори лїсів цїлковито знищених Цикльон знищив слїдуючі місточка: London, Piney, Wallerville, Lethro, Lodi, Lewisvile, Paterson, Perryville і часть місточка Mulberry. В місточку Piney згинуло 20 осіб. Вид по бурі був страшний. Як далеко заглянути оком, видно лиш самі звалища і руїни. Цикльон зірвав ся раптовно в поблизкости ріки Арканзас.

Такий самий цикльон 26-го м. м. навістив і стейт Мо., а именно повіт Chistian; 14 домів знищених а 7 осіб тяжко покалїчених. Цикльон дув зі скоростию 76 миль на годину.

— Славний процес Roy-a Lamphere, якого обжаловувано о замордоване славної Ґуннесової і її троє дїтий дня 24 лист. укінчено. Після обжалованя виходило, що Lamphere підпалив дім Ґуннесової ранком о 4-ій годинї. Оборона однак достарчила докази через сьвідків, що дім Ґуннесової горів уже о 3-ій годинї ранком, в якім то часї обжалований був в однїй хатї віддалений кілька миль від місця катастрофи. Після тих зізнань є загальне переконане, що обжалований має знамениті шанси бути увільненим.

— Як доносять льондиньскі телеґрами дня 2-го с. м. архикнязь Франц Фердинанд стане дійсним владітелем Австро-Угорщини. Колиб до сього не було потрібно згоди австрійського і угорського парляменту, то цїсар Франц Йосиф бувби заіменував свого 46-лїтного свояка співреґентом. Як тепер оголошують, архикнязь Франц Фердинанд уже від кількох місяців є властиво дійсним цїсарем Австрії, лиш тільки не має еще цїсарського титулу. В сей спосіб власне товкують аґресивне поступоване австрійської полїтики в балканських справах.

— Дня 28-го м. м. в майнах в місцевости Monongahela, Pa. случила ся страшна експльозія якої жертвою пало 138 людий. До слїдуючого дня вечером добуто ледви 56 трупів; над добутєм дальших 82-ох працюють без перериву. Поміж трупами добуто також труп сина властителя майни, звісного міліонера Ivill-a. Поміж убитими добуто всего лиш одного, Ф. Еллїнґера живим. Більше як 12 годин лежав він тяжко покалїчений поміж більше як сотнею трупів. З початку думали, що в наслїдок страшної катастрофи нещасний стратив розум, однак за кільканайцять годин він вже о стільки прийшов до себе, що зміг описати як наочний сьвідок випадок. Оповідає, що вибух кинув ним яких 75 ярдів далеко, в наслїдок чого він стратив сьвідомість. В наслїдок страшного нещастя яких 10 осіб стратило розум, яких своякн в майнї погибли.

— Вибір републиканського кандидата президентом Злучених Держав коштував партію тільки 1.655.518.27 дол. На сю суму зложили ся так корпорації, як і поодинокі люди. Найбільшу "вкладку" дав брат Тафта, Кароль Тафт, бо 110.000 д. Президент Рузвелт дав 1000 дол. на кошта виборів. Демократи зложили всего лиш 620.644.77 дол. і тому не дивно, що їх кандидат впав.

— Стейт Ню Йорк закупив на острові Fire Island 160 акрів землї, які до 4-ох лїт після плянів мають бути перемінені в чудовий парк. Парк сей однак вже по двох лїтах має бути відданий до публичного ужитку і безперечно стягне сотки тисячів з Ню Йорку, які схочуть в недїлю відітхнути чистим, морським воздухом. Держава призначила на кошта заложеня парку 500.000 дол., кошта сї однак показали ся о много за малі.

— Дня 20-го м. м. на Gold st. в Бруклинї случила ся страшна катастрофа. В місци де будує ся головний канализацийний шахт, в глубинї 47 стіп було занятих яких 25 робітників. Нараз з громовим лоскотом пукли рури водні і ґазові і серед страшного хаосу води, огня, ґазу і граду каміня згинуло 16 робітників. Експльозія була така страшна, що в обсягу одного блока захитали ся усі камяницї, в яких в многих місцях попукали наскрізь стїни. Доперва по пятьох годинах удало ся замкнути воду і ґаз і взяти ся до ратункових робіт. Коли вздержано приплив ґазу, погас огень, що бухав неначе з вулькану. Але тепер показав ся новий пожар: горіли дошки і стовпи. Сторожа пожарна не могла лити богато води на горіючі предмети, бо бояла ся нової експльозії, якаб потягнула за собою нові жертви. Доперва в три днї, то є 23, удало ся видобути першу жертву катастрофи, сїм лїтного хлопчину. Дальші роботи тревають горячково.

— Сто двайцять три особі найшло страшну смерть по причинї спаленя ся англійського пасажирського корабля „Сардинія", дня 25-го листопада в поблизу острова Мальти. Пароход сей був переповнений путниками, що удавали ся до Мекки. Жертвами катастрофи пало 100 Турків, 5 европейців, а решта, се залога і служба корабля. Залога з геройством видержала на своїх становищах до послїдної хвилї, а коли помпи стали ся уже безужиточні, капітан сам станув коло керми, звернув корабель до берега і згинув на становищи.

— В наслїдок зливних дощів протягом послїдних трох тижнів усунула ся земля під греблею Ґатун при будові панамського перекопу. Ся тама була призначена до повздержаня води ріки і мала з початку лишень 50 стіп ширини, яку потім поширено до 300 стіп. На усуванє ся землї нема ради. В наслїдок сего желїзничі шляхи на просторони кількох миль стоять під водою. Се спричинить нове опізненє будови панамського каналу.

— На відбувшім ся недавн обідї у Рузвельта в Вашінґтонї був присутний також і нововибраний президент Тафт. До зібраних вечером репрезентантів він відозвав ся: „Ми прирекли зміну цлової тарифи і ся зміна буде дійсною зміною". Після всякої правдоподібности першою справою, якою займе ся конґрес, що збере ся в тиждень по інавґурації Тафта (4-го марта 1909 р.) буде власне справа цлової ревізії.

БЕЗЛИЧНА БРЕХНЯ „ПОСТУПА".

В. ч. 44. „Поступа" написано, що до православної парохії на 14 улици в „Русскомъ домѣ" вписало ся понад 250 членів, і що більша часть парохіян то бувші мої парохіяне. Заявляю публично, що анї Андрей Балтарович, анї Петро Цимбровский, анї Василий Овчаровский, анї Петро Шиманский головні урядники тов. Галицьких Русинов не належали цїлком до моеї парохії, за час мого душпастированя в Ню-Йорку, і що то безлична лож, мовби більшість з тих новозаписаних цареславних були моіми парохіянами. Я дотепер не знаю, анї одного, котрийби був передше моім парохіянином, а тепер став цареславними.

Взиваю проте, щоби згаданий цареславний „Поступ" виявив публично поіменно, що більшість з тих 250 нових членів були моіми парохіянами, а єсли того не здїлає то раз на все остане безличною брехливою цареславнею помийницею.

New York, 1. дец. 1908.
о. Ник. Підгорецкий,
Руский Греко-Катол. парох.

— Подаю до відомости, що моя адреса теперішна єсть напротив самої церкви:
Rev. N. Pidhorecki,
329 East 20 Street,
-50 New York, N. Y.

ELIZABETH, N. J. бр. сьв. Вол. Вел. від. 65 дає до відома всїм членам, що річний братський мітинґ відбудеть ся на дни 13. грудня с. р. На сім мітінґу теперішний уряд зложить справоздане із своєї діяльности і переведеть ся вибір урядників на слїдуючий рік. Кождий член мусить на мітінґу явитись, в противнім случаю заплатить 1.00 дол. кари.

За уряд Братства:
Юрій Кравець,
Василь Левчик

Читайте!

На підставі ухвали Кон[венції] „Союза", кожде брат[ство] приналежне до „Союза", [пов]инно мати отсї книжки:
1) Книжку членів (і[…]слов).
2) Книжку місячьних [вкладок].
3) Книжку касову і [п]ролову.
На сї книжки повинно [кожде] братство заслати 5 доларі[в до ка]сии „Союза"

СОЮЗ СЕ ЄСТЬ ОДИ[НА]
РУСКА ОРҐАНІЗАЦ[ІЯ]
СОЮЗ ПЛАТИТЬ ТИ[СЯЧ]
ДОЛЯРІВ ЗА ЧЛЕ[НА]

H190

СПРАВИ „СОЮЗА".

[П]окровитель і почетний член Р. Н. Союза.

х Преосьвященство Стефан Сотер Ортинський, перший руський епископ в Америці.

[Г]оловний Уряд „Р. Н. С." на роки 1908—1910.

Духовний управитель:
Михайло Балоґ,
712 Carson Str. S. S. Pittsburg, Pa.

Предсідатель:
[Д]митро Капітула,
McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
[М]арія Черемшак,
Trenton, N. J.

Місто-предсідатель:
[Ф]едор Ґут. Кульчицький
Pittsburg, Pa.

Касієр:
[О]лексій Шаршонь,
524 Pine & Franklin St., Shamokin, Pa.

Секретар фінансовий:
[С]имен Ядловський,
Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар рекордовий:
[Ф]eодозий Лабовський,
Box 76, Jersey City, N. J.

Радні:
[Ми]хайло Беля, Holyoke, Mass.
[П]етро Ярема, New York, N. Y.
[Iв]ан Ґлова, Shamokin, Pa.
[Ан]дрей Стефанович, Pittsburg, Pa
[Ол]ексій Горбаль, Derby, Conn.
[Ми]хайло Чеґін, Cleveland, O.

Контрольна Комісія:
Д. Добротвор, 25 Chesnut Str. Yonkers, N. Y.
[Вас]иль Гришко, Scranton, Pa.
[Ми]хайло Бабій, Chicago, Ill.

Директор друкарні:
I. Понятишин, 411 Washington Ave., Elizabeth, N. J.

Редактор:
[.] Цурковський, 184 Hudson Str., New York, N. Y.

Менаджер друкарні:
[.] Кирчів, 184 Hudson Str., [N]ew York, N. У.

Головний орґанізатор:
[Анд]рей Ґела,
[B]ox 76, Jersey City, N. J.

[В]ступайте до Союза!

[„]Союз" — одинока руська народна організація в [Аме]риці.

[П]ринимає членів від 1[6] [рок]у до 40 літ житя.

[В]ступне після літ.

СОЮЗ ПЛАТИТЬ:

[В случа]ї смерти члена кляси „А" [(цiл]е посмертне) $1000.00,
[В случа]ї смерти члена кляси „В" [поло]вину посмертного $500.00
[Посм]ертне за жінку або мужа [чл]ена кляси „А" 400.00 дол.
[Посм]ертне за жінку або мужа [чл]ена кляси „В" 200.00 дол.
[Посм]ертне за діти від 15.00 [до] $300.00.
[В случа]ї утрати: а) обох очий [або] рук $1000.00,
[б)] одної руки, ноги або ока [500.0]0.

[Коли] отець родини в шпитали [для бо]жевільних, Союз платить що[міся]цу родині $150.00.

[Хт]о хоче вступити до [Сою]за, мусить вписатись [нај]пиз до братства, яке на[лежи]ть до Союза.

Важне
П. П. Секретарів Р. Н. Союза.

[П]овідомляю раз на все, [що] всї гроші належачі до [Кас]и Р. Н. Союза, посилає [ся т]ак: на money-order-ах [і] чеках виписує ся імя [Ale]x Sharshon, Shamokin, [Pa.] Дальше так записаний [mon]ey-order або чек не по[сила]є ся до Голов. Касієра, [але] враз з виказами до [Гол]ов. Секретаря. Головний [Секр]етар опісля відсилає їх [до Г]олов. Касієра.

С. Ядловский,
Голов. Секретар.

Ч. 757. КВIТ 400.00
на чотириста долярів, котрі п. Николай Венґловский отримав яко посмертну запомогу по жені Юліянні з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.
Plymouth, Pa. 13. Новембра 1908.
Николай Венґловский.
Сьвідки:
Андр. Ференц,
Мих. Ґбур.
Від місцевого Уряду Р. Н. С. в Америці від. 46.
Алекс. Сорока предс.,
Стефан Гриняк, секр.

Ч. 754 КВIТ 500.00
на пятьсот долярів, котрі п. Марія Ґалайда отримала яко посмертну запомогу по мужу Петрі з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.
New Phila. Новемб. 23. 1908.
Марія Ґалайда.
Сьвідки:
Павел Ткач,
Стеф. Матяк.
Від місцевого Уряду Р. Н. С. в Америці, від. 115.
Андр. Засуцінский предс.,
Мих. Матляк секр.

Ч. 762 КВIТ 100.00
на сто долярів, котрі п. Войтїх Мариньчак отримав яко надзвичайну запомогу за нев. слабість з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.
New Phila. Новембра 23. 1908.
Войтїх Мариньчак.
Сьвідки:
Павел Ткач,
Стеф. Матяк.
Від місцевого Уряду Р. Н. С в Америці, від. 115.
Андр. Засуцінский предс.,
Мих. Матляк, секр.

Ч, 741. КВIТ 875.00
на вісімсот сімдесять пять долярів, котрі п. Марія Іваник отримала яко посмертну запомогу по мужу Івані з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.
McKeesport, Pa. Нов. 23. 1908.
Марія Іваник.
Сьвідки:
Мих. Сенко,
Ab C. Miller,
Від місцевого Уряду Р. Н. С. в Америці, від. 48.
А. Галашинский секр.

Ч. 742 КВIТ 125.00
на сто двайцять пять долярів, котрі А. Галашинский, Н. Гнїздор і Н Дзяма отримали яко кошта пох. по Івані Іваник з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.
McKeesport, Pa. Нов. 23. 1908.
Марія Іваник.
Сьвідки:
Іван Русинко,
Ab. C. Miller.
Від місцевого Уряду Р. Н. С. в Америці, від. 48.
А. Галашинский.

Рух
відділах Р. Н. Союза.

McKEES ROCKS, Pa., бр. сьв. Ап. Петра і Пав., від. 146. Подає до відомости, що річний мітинґ відбуде ся дня 20. грудня с. р. з слідуючим порядком: 1) Справоздане касове; 2) Місячні вкладки; 3) Вибір нового Уряду. Взиває ся членів, щоб вирівнали всї свої належитости, бо в противнім разі зістануть виключені. Неявивший ся член заплатить 50 цнт. а урядник 1.00 дол. кари.
Стеф. Блажовский, пр.
Іван Фаль, скр.
Йосиф Шорек, кас.

PERTH AMBOY, N. J. бр. сьв. о. Ник. від. 104 дає до відомости, що дня 13-го грудня відбуде ся річний мітинґ о год. пів до 3-ої по полудни в гали п. Ваверчака, ч. 112 Charles Str. на котрий то мітинґ кождий член мусить явити ся під карою 50 цнт. а урядник 1.00 дол. Річний обрахунок, і вибір нового уряду.
С. Крицкий, секр.

MONESSEN, PA. бр. сьв. Ів Хрест. від. 62 подає до відомости, що річний мітинґ відбуде ся 13-го грудня с. р. на який кождий член мусить явити ся і вирівнати свої залеглости. На неявивших ся наложена кара 50 цнт. а на уряд. 1.00 дол. Справоздане уряду, вибір нового уряду; кождий член мусить заплатити 25 цнт. за сьвічку брацку. Міт. відбуде ся в гали під церквою на 2-ій ул. (церков угор. Русинів) точно о 1-ій і пів по полудни. Хто прийде по молитві тратить голос. Нових членів буде принимати ся без вступного.
Н. Сивик, пр.
Дм. Цуприк, кас.
В. Сивик, скр.

PITTSBURG, PA. бр. сьв. О Ник. від. 53 подає до відомости що річний мітинґ відбуде ся 13 Децембра, о годині 1½ по пол. На мітинґу будесь принимати без вступного. Кождий член має вирівнати свій довг. Справоздане касове і вибір нового уряду. Кождий член має безусловно явити ся а тілько той, хто мешкає на Плейзі а тикет коштує $1.50 не підлягає карі.
Н. Войтович пр.
Юл. Борсеніцкий секр.
Яков Біда касієр.

ELIZABETH, N. J., Бр. сьв Володимира від. 65 подає до відомости, що в місяци листопаді і грудни буде принимати нових членів до братства без вступного. Хто в Русинів не належить еще до Р. Н. Союза, нехай користає з сеї нагоди.
Василь Левчак.

NEW YORK, N Y., бр. сьв. Володимира, від. 108 подає до відомости всім Русинам, що принимає членів без вступного в листопаді і грудню. Мітинґи відбувають [кожд]ої 3-ої суботи по першім в гали 46 Ave A поміж 2 а 3-тою улицею. Братство платить 5.00 д. запомоги тижнево в часї слабости а посмертного 100 долярів. Вкладка місячна до братства тілько 50 цнт. Адр. секр.: S. Shewciw 530 E. 18th Str.
О. Савицкий, предс.,
А. Скробала, кас.,
С. Шевців, секр.

LEINSERING, PA. бр. сьв. Ів. Хрест. від. 59 подає до відомости, що 20-го грудня с. р. відбуде ся річний мітинґ, на який кождий член мусить явити ся. Вибір нового уряду. Неявивші ся підлягають карі після статутів.
Ів. Фариняк, скр.

PERTH AMBOY, N. J. бр. сьв. Вас. В від. 168 подає до відомости, що піврічний мітинґ відбуде ся дня 13-го грудня с. р. Справоздане касове і принимане нових членів без вступного до бр. Неявивший ся член заплатить 50 цнт. а урядник 1.00 дол. кари.
М. Белнів, скр.

ALLEGHENY, PA. бр.Усп. Пр. Богородиці від. 56 подає до відомости, що річний мітинґ відбуде ся 13 Децембра с. р. в Mc Kees Rocks, 40 Ohio str. о годині 1 по полудни з слідуючим порядком: 1) справоздане касове; 2) місячні вкладки; 3) вибір нового уряду. Взиває ся членів, аби вирівнали свої довги, бо если ні, то будуть викреслені з Брацтва і з Р. Н. Союза. Неявивші ся на мітинґ підлягають карі: урядник 1 дол. член 50 цнт.
Іван Вархоляк предс.
Петро Вархоляк кас.
Василь Копчак заст. секр.

AMBRIDGE, PA. бр. сьв. П. і П. від. 47 подає до відомости, що на річнім мітинґу дня 13 го грудня буде принимати нових членів до бр. без вступного. Неявивший ся на річний мітинґ член підпадає 50 цнт. а урядник 1.00 кари.
І. Михалик скр.

CHISHOLM, MINN. бр. сьв. О. Ник відд. 37 подає до відомости, що дня 13 го грудня с. р. відбуде ся річний мітинґ. Кождий член так місцевий як і позамісцевий мусить явити ся. Справоздане касове і вибір нового уряду. Неявивший ся член підпадає карі, яку если не заплатить зісгане виключений з братства.
П. Курочка пр.,
О. Кир кас.,
І. Лазоришак скр.

GLEN LYON, Pa. бр. сьв. П. і П. від. 27 подає до відомости, що буде принимати нових членів до бр. за половину вступного в місяцях грудни, січню і лютім.
М. Фуджак,
Н. Москва,
А. Фринцко.

ALLENTOWN, PA. бр. сьв. Арх. Мих. подає до відомости, що мітинґи будуть відбувати ся 4-ої неділї в місяци. Братство буде принимати в місяцях грудни і січни нових членів до бр. без вступного.
Ст. Паляниця, скр.

BROCKLYN, N. Y. бр. Пресьв. Тройці від. 203 подає до відомости, що річний мітинґ відбуде ся 5-го грудня в гали на 75 North 6-ій улици о 8-ій год. веч. Неявивший ся член заплатить 50 цнт. а урядник 1.00 дол. кари. Нових членів до 30 літ буде принимати ся до бр. без вступного а від 30—40 літ за половину вступного.
М. Заверуха пр.
Гр. Тимчишин скр.

SCOTTDALE, PA. бр. сьв. Ів. Хрест, від. 36 подає до відомости, що в місяцях листопаді і грудни буде принимати нових членів до бр. без вступного. Мітинґи відбувають ся в першу неділю по 15-ім в гали Петра Куленича.
А. Попівчак пр.
Дм. Феш скр

BEAWER MEADOW, PA. бр сьв. Арх. Мих., від. 95 подає до відомости, що дня 13-го грудня с. р. відбуде ся річний мітинґ. Річне справоздане, вибір нового уряду. Неявивший ся член підпадає карі 50 цнт.
Андр. Савка пр.
В. Шипула скр.

TAYLOR, PA. Бр. сьв. О. Ник. від. 92 подає до відомости, що 20-го грудня с. р. відбуде ся річний мітинґ, на який кождий член мусить явити ся. В грудню принимає ся нових членів без вступного до Братства. Вибір нового уряду.
Андрій Гринь, секр.

CANNONSBURG, PA. Бр. сьв. Арх. Мих. від. 84, подає до загальної відомости, що мітинґ річний відбуде ся 13 децембра. Справоздане касове. Кождий член мусить вирівнати свій довг в противнім разі вимаже ся його з членів. Буде принимати ся нових членів без вступного. Вибір нового уряду. Котрий з членів не явить ся заплатить 50 ц кари. Хто мешкає повисше $1 тикет, того карати ся не буде, если заплатить своє.
Іван Федан, предс.

BUFFALO, N. Y. Бр. сьв. Ів. Хр. від. 15 подає до відомости, що річний мітинґ відбуде ся 13 грудня с р. Кождий член мусить явити ся і вирівнати свої залеглости. Неявивший ся член заплатить кари 50 цнт., а урядник 1 дол. Вибір нового уряду.
І. Лащишин, пр.
М. Федак, кас.
С. Воробель, секр.

TRAUGER, PA. Бр. сьв. П. і П. від. 32 подає до відомости, що річний мітинґ відбуде ся дня 6-го грудня с. р. Неявивший ся член заплатить 50 цнт. а урядник $1.00 кари.
М. Молчан, секр.

WESTMORELAND CITY, PA. Бр. сьв. Арх. Мих. від. 41 подає до відомости, що річний мітинґ відбуде ся 6-го грудня с. р. на Westmoreland City у Йос. Попля. Неявивший ся член заплатить $1.00 кари. Рівнож звертає ся увагу членів, що мітинґи будуть від тепер відбувати ся в першу неділю по першім на West Mordland City в гали Й. Попля.
Ст. Нищот, предс.
Т. Глива, секр.
Гр. Сагайда, кас.

NEW KENSINGTON, PA. Товариство Січ від. 158 подає до відомости всім членам, що 13-го грудня с. р. відбуде ся річний мітинґ, на який мусить ся явити кождий член. Вибір нового уряду. Нnявивший ся член підлягає карі після статутів.
Е. Чемерда, секр.

HOLYOKE, MASS. Бр. сьв. Ів. Хрестит. від. 52 повідомляє всїх своїх членів, що річний мітинґ відбуде ся дня 6-го грудня с. р. в Hibernian Hall точно о першій годині з полудня. Справоздане і вибір нового уряду. На сей мітинґ мусить явити ся кождий безусловно; не явивший ся підлягає карі 50 ц. — урядник $1.00.
М. Беля, предс.,
Гр. Янїшевський, сек

McKEESPORT, PA. Тов. Запороска Січ, від. 132 С. подає до відомости всім членам, що річний мітинґ відбуде ся 27 грудня с. р. з слідуючим порядком: 1) справоздане касове, 2) місячні вкладки, 3) вибір нового уряду. Взиває ся всїх членів, щоби явили ся як один, дальше, щоби кождий член всї свої належитости вирівнав, бо буде виключений з бр. і Союза. Так само взиває ся ті особи, в котрих знаходять ся братскі гроші, щоби на той день зложили всї гроші до каси. Кождий член мусить явити ся на мітинґ зараз по Сл. Божій до галї під церквою на S. Singclar cor. and Ringoln st. Котрий член ся не явить, без важної причини, заплатить $1.00, а урядник $2.00 кари.
Н. Макух, предс.
Дм. Хоцїнський, кас.
П. Пастернак, секр.

NEW BRITAIN, CONN. Бр. сьв. Тройци від. 94 подає до відомости, що річний мітинґ відбуде ся 9-го грудня з слідуючим порядком: 1) справоздане уряду, 2) вирівнане довгів, 3) вибір нового уряду. Неявивший ся член заплатить 50 цнт. а урядник $1.00 кари.
М. Старух, пр.
Ю. Лесяк, кас.
Ант. Роман, секр.

WHITNEY, PA. Бр. Трох Сьв. від. 35 подає до відомости, що річний мітинґ відбуде ся дня 20 грудня с. р. Кождий член має явити ся і вирівнати свій довг. Хто не явить ся заплатить 50 цнт. кари. Бр. через два місяці (від 20 грудня до 20 лютого) приймає нових членів за половину вступного.
М. Волчко, пр.
Н. Вашняк, секр.

HAZLETON, PA. Бр. сьв. Арх. Мих. від. 85, дає до відомости всім членам, що річний мітинґ відбуде ся дня 13 грудня с. р. 1) справоздане старого уряду, 2) вибір урядників на 1909 рік, 3) приниманє нових членів за зниженим вступним, 4) взиває ся кождого члена, котрий не має вирівнаних своїх належитостий, аби на сім мітинґу вирівнав, бо інакше буде з братства виключений. 5) Кождий член мусить явити ся; в противнім разї заплатить член 50 цнт., а урядник др. $1.00 кари.
Андрей Пелехач, пр.
Адам Романьчак, секр.

MAHANOY PLANE, PA. Бр. св. Ілії, від. 28, повідомляє своїх членів, що річний мітинґ відбуде ся 13-го грудня с. р. о 1-ій год. по пол. в гали під церквою з слідуючим порядком: 1) справоздане касове, 2) місячні видатки, 3) вибір нового уряду. Хто не вирівнає своїх залеглостий зістане вичеркнений. Неявивший ся член підпадає 50 цнт., а урядник $1.50 кари.
М. Муха, пр.
І. Стец, кас.
Н. Пустельник, секр.

NEW ALEXANDRIA, PA. Бр. сьв. П. і П. від. 82 подає до відомости, що річний мітинґ відбуде ся дня 20-го грудня с. р. в гали церковній о годині 1.30 по полудни з слідуючим порядком: 1) справоздане касове, 2) місячні вкладки, 3) вибір нового уряду. Взиває ся членів, аби вирівнали свої довги, бо в противнім разї будуть усунені так з брацтва як і з Р. Н. Союза. Неявивші ся на мітинґ підлягають карі: урядник 1 дол., член 50 цнт.
Ст. Якимець, секр...

ALTONA, PA. Бр. сьв. Неп. Зач. Пр. Бог. від. 145 подає до відомости, що річний мітинґ відбуде ся 20 гр. с. р. Справоздане касове. Місячні вкладки. Вибір нового уряду. Взиває ся членів, аби вирівнали свої належитости, бо противно виключить ся їх. Неявивший ся член заплатить 50 цнт. а урядник $1.00 кари.
Гр. Сеньків, пр.
М. Робак, кас.
С. Мельник. секр.

SCRANTON, PA. Бр. сьв. Ілії, від. 40, повідомляє своїх членів, що кождий має безусловно явити ся на мітинґу і вирівнати свої залеглости на річнім мітинґу дня 20-го грудня с. р. Неявивший ся член підпадає 50 цнт. а урядник $1.00 кари.
Я. Люлик, секр.

ТОВ. ГАЙДАМАКИ.

Дуже важний мітинґ відбуде ся д. 4 гр. о 7 год. вечером в пятницю с. р. під ч. 46 Ave. A. Хто з пп. Товаришів не явить ся зістає раз на всегда вимазаний з гайдамацького куреня.
Справник М. Хандога.

ВІДЧИТ.

Заходом товар. „Просьвіта" в Ню Йорку відбуде ся дня 6-го грудня с. р. відчит сполучений зі сьпівами і декламациями, в гали під числом 46 Ave. A. Початок о год. 5-тій по пол. Вступ 10 цнт. Весь дохід призначає ся на бібльотеку товариства. На сей відчит запрашає ся усіх Українців так з міста як і околиці. Комітет.

Свій до свого!

Нумо Братя! Свій до свого!
До Мамроша! Всі до одного!
Чужих усіх поминайте,
Тільки свого підпирайте.
Мамрош Русин справедливий,
А в бизнесі все учтивий —
Хто-же хоче більше знати,
Прошу прийти й переконатись.
Горівки найлучші має,
Бо злих зовсім не тримає.
Й так віску, комовицю,
Для всіх добру сливовицю
Арак, коняк, рум, паленка
І кміньківка солоденька;
Вина рівнож всі хороші
І то за дешеві гроші.
Пиво сьвіже і холодне —
Лучше бути вже не годне.
Є цигара, щоб курити
Лиш у него тра купити.
Тому Братя, памятайте,
Та до него завертайте.
А ті, що з контрів приїжджають
Най сей адрес памятають:

Trof. Mamrosh,
110 Morris str.,
Jersey City, N. J.

Страйк в Пертамбою.

Положене робітників в цегольнях в Пертамбою, Н. Дж. було невиносиме. За свою тяжку працю в цегольни, працю, яка тревала десять повних годин одержували вони 90 цнт. денно а лишень в виімкових случаях і то дуже мало число 1.05. Наколи приходило ся їм робити понад звичайний час, то плачено їм 9 центів на годину. З тої платні вони жили гірше як худоба. В послідним році вниженo їх платню о 15 процент з тою обіцянкою, що вибір Тафта принесе їм знова підвижку. І тепер Тафта вибрано, а платню — зовсім природно — ані не думає ся привернути опять на давніщу уровень. Люди знеохотили ся, почали нарікати, що не додержано слова. Не знають в який спосіб, мимо найтяжшої праці, за своїх пять доляр... шість долярів тижнево могли жити. Жадають додержання даного їм слова і приречення. Їм відказують. Робітники застановляють роботу і проголошують страйк. І тепер приходять шерифи а в слід за ними мілїция.

Дня 25-го с. м. по полудни прийшла до Пертамбою мілїция (3 тий баталіон 2-го полку), в силі 250 людий. Війско обсадило сейчас усі публичні заведення і площі, щоб „боронити публичного ладу".

„Напад" на війско, про який деякі часописи розписують ся широко став ся 26-го перед полуднем. Говорять, що надійшло кількасот робітників, які заняли дуже грізну поставу. В дійсности робітники — в числі кільканайцять— ішли в депутациї, щоб з властителями цегольнів уложити ся взглядом услівий що до заперестаня страйку. Мілїция в „обаві о свое жите" дала сальву і сімох безборонних покотило ся на землю. Видумано сейчас байку про минє кидане камінєм і стріляне з револьверів, щоб настроїти загал проти страйкарів.

Вечером заступлено мілїцию військом пішим і кінницею.

Уряд зділав усе можливе, аби доказати, що страйкуючі робітники викликали заколот. І так оповідає ся, що відпоиедилка страйкуючі переходять вулицями, узброєні в револьвери. Сего вечора юрба з 500 людий зложена явила ся перед робітнями National Fireproofing Co. і тих, що не хотіли прилучити ся до страйку, обкидала камінєм. Робітники се все заперечують. Обставина, що ні одному, зі сторожів публичного ладу ні волос з голови не впав, сьвідчить хиба тільки в користь робітників, та перечить найлїпше усім байкам про робітничі револьвери і каміне.

По сальві двох робітників перевезено до шпиталю, решту перевезли лікарі на місци. Найтяжше ранених є двох Н. Сафя і Н. Кортевец (?). Перший має рану в плечах!

І то усе все стало ся лиш тому, що вони місто 90 цнт. жадали 1.50 в день, за 10 годин праці.

І днесь усе є проти нещасних. Ні відки їм найти помочи ні ратунку. Коли вони будуть тревати дальше при страйку, компаниї наймуть скебів, яким пізнійше певно будуть платити тільки, або може і більше, кілько жадають довголітні їх робітники. А коли робітник лаш кривим оком гляне на такого скеба, будуть дальше стріляти, аж доки не уступлять і не згодять ся дальше голодувати з родинами за 90 цнт. на день...

З всхідних оповістий.

Ахмед поклонив ся аж до землї і сказав:

— О, Магомеде, змилуй ся надімною! Пожич мені 100 цекінів! Наколи їх не буду мати, я пропащий! Як застав дам тобі сей золотий ланцух, що є гідний украшати шию найгарнїйшої одаліски пророка.

А Магомед, чоловік з добрим серцем, добув з запазухи мошонку і дав Ахмедови 100 цекінів на застав гарного, золотого ланцуха, що був гідний приукрашати шию найгарнїйшої одаліски пророка.

Пройшов місяць один, другий. Ахмед не приходив по ланцух. І тоді пішов Магомед до золотаря в Баґдаді. Золотник оглянув застав і сказав, що ланцух гідний прикрашати шию найгарнїйшої одаліски пророка був — з міди.

З розпуки вирвав собі Магомед половину волося з бороди заки прийшла йому хосенна гадка до голови. Хитаючи ся з розпуки і болю пішов до Ахмедового шваґра і сказав йому в дуже великій тайні:

Горе мені! Мені вкрали щирого золота ланцух, який у мене заставив Ахмед. Заклинаю тебе на бороду пророка, не кажи про се ні словечком нікому, але допоможи мені відшукати злодія ланцуха, що був гідний приукрашати шию найгарнїйшої одаліски пророка.

Ахмедовий шваґер, затягнувши мерщій пантофлї і завязавши турбан, чим борше побіг до Ахмеда і шептав йому до уха, як вразливий вуж:

— Лети мерщій до Магомеда і зажадай звороту ланцуха. Тепер він допла... тить тобі еще других 100 цекінів або і більше.

І в великою повагою на лици пішов Ахмед до Магомеда і зажадав звороту ланцуха.

— Я його не маю — сказав з плачем Магомет.

— Не маєш його? Що се може мене обходити!—крикнув люто Ахмед. Він був варта 500 цекінів. Тут маєш твоїх 100 цекінів — де ланцух?...

І кинувши 100 цекінів на диван ждав на відповідь.

А Магомед поспішно хватливи за калитку з грішми сягнув за пазуху і подав Ахмедова ланцух зі словами:

— О, Ахмеде. Вправді злодій вкрав мені ланцух, але чим борше звернув мені його назад, бо черес помилку та дав мені ланцух — з міда.....

Так кінчать ся отта всхідна казань про хитрого Ахмеда і ще хитрійшого Магомета.....

Як і чим писали давнїйше люди.

Найдавнїйші сліди людського письма подибуємо на камени і кости Передовсїм уживано лопаток більших звірів, позаяк вони давали більшу просторонь для письма. Таких костий і каміня уживали передовсім старинні Перзи і Египтани. Днесь часто стрічаємо старинні перські написи і египетські гієрогліфи різані на скалах і в камени. Написи тикаючі ся перських королів рито на тесаних спеціяльно до того камінях, потягнених покостом, який се каміне хоронить від зьвітреня. Такі написи поміщувано звичайно на гробах і палатах. У старинних Греків написи на сьвятинях і памятниках різано також переважно в камени. Слова законодателя Сольона були списані на деревляних таблицях обтягнених гіпсово повоскою. В справах тикаючих ся держави Перзи уживали до писаня звірячої шкіри. В Мезопотамії знова до сеї цїли уживали вальців і цегол виалюваних з глини. Найбільше уживаним через Египтян матеріялом до писаня був папирус, приладжуваний з листа тростини тої самої назви, від чого пішла і теперішна назва: папір. Найстарше египетське письмо яке доховало ся до наших часів походить з 3000 літ перед рождеством Христовим. Приладжувані з папирусу картки до писаня були всїлякої величини, однак найчастїйше через склеюване їх одержувано ввій довжині яких 100 стіп. Вар ба папирусу є найчастїйше бронзова з відтїнями аж до жовтої, волокниста і вельми відпорна проти гнитя. Хінці уживали як матеріял до писаня тростини і тканин, потім каміня, пальмового листа, кори, таблиць з дерева і металів, а около 100 літ перед рожд. Христовим вже і паперу. Папір виробляли найперше з лика і кори морви, а пізнїйше з полотна і бавовни.

Греки в справах щоденного житя писали також на корі, пальмовім листю, плитках з олова. В пізнїйших часах головно уживали скір з кіз і овець. До шкільної науки, до писаня листів і до рисунків уживано деревляних табличок потягнених воском. Сей самий матеріял, що Греки, уживали також і Римляни. Предки теперішних Німців уживали до писаня каміня, скіри і костий.

Як видно, в давних віках писане було дуже утруднене і вельми коштовне. Доперва послїдний вік машин і винаходів улекшив і найбіднїйшим людям спосіб писаня і уживаня матеріялів до писаня.

До рития букв в давних віках служили острі камінї, кінчасті кости, а пізнїйше металеві долота і желїзні рильця, яких перші ужибали знова Хінці. Рильцами з слоневої кости і металю писали також і старинні Греки та Римляни на своїх потягнених воском табличках. На скірах, то є перґамінї, і на папирусї писано фарбою при помочи відповідно затятої тростини. В патім віцї по Христї стрічаємо перші сліди писаня гусячим пером. Доперва більше як 1000 літ пізнїйше здобули ся люди на другий крок поступу і почали виробляти пера зі сталї. В середних віках писано також пензлями з волосїня і птасячого піря.

Плинними матеріялами до писаня давнїйше були всїлякі фарби. Хінці пишуть на своїх деревлянних табличках червоною фарбою званою „ocher." Уживаний тепер туш вже дуже давно научили ся приладжувати з саджі смерік і яиць. В середних віках дуже часто уживано до писаня багряної, золотої і срібної краски, а також і послугувано ся загальним еще і тепер чорнилом.

Японська реклама.

Вільше дотепної, як японська бизнесова реклама годі собі виставити. Докладне описане і вихвалене продаваного товару зовсїм не вистає японському купцеви. Він ще мусить догеро богато пододавати. Одна французька часопись подае витяги кількох бив несових японських оголошень, винятих з часописи виходячої в Токіо. Там читаємо: „Висилаємо наші товари зі скоростю кулї з гармати." — „Наш папір є такий сильний і грубий, як шкіра слона." — „Опаковуємо наші товари з такою ніжностию і любязностию, з якою відносить ся новоженець до своєї молоденької жінки." — „Усе, що ми подаємо, є чистїйше від хрусталю. Текст, який самі вибираємо, є такий чудовий і гарний, як сьпів 20-лїтної дівчини." — „Огляньте наш склад; наші люди приймуть вас так любязно і по приятельски, як приймає жениха батько, маючий 20 дочок а ні цента для них приданого; обійдуть ся з вами так, неначе б ви були сонїчним лучем, що приходить по довгих днях дощу....."

Сила балканських держав.

Коли на Балкані ще досі не успокоїло ся, що досі занимають держави вижидаюче становище, оглядаючи ся то за союзниками то за кредитом, варто приглянути ся силї балканських держав, якою вони розпоряджають: Турція має 25 міліонів мешканців, Болгарія 4, Греція 2¼, Сербія 2¾, Румунія 6½, Чорногора ¼ міліона мешк. Війська може виставити: Турція 380 тисяч, Болгарія 230 тисяч, Греція 80 тис., Чорногора 60 тис., Румунія 250 тис., Сербія 100 тисяч. Усі ті держави віднось ся нині ворожо до Австрії, яка може виставити сама 900 тисяч узброеного війська.

Як Фердинанд став князем Болгарії.

Паризький „Petit Journal" приносить оповідане, почуте від убитого президента болгарських міністрів Стамбулова, в який спосіб Фердинанд став болгарським князем.

Після абдикациї Александра Ваттенберського — оповідав Стамбулов — виїхав я з кількома иншими делеґатами до Відня глядати нового князя. Глядали чоловіка, що мав би високі зносини для улекшеня нам дипльоматичних звязий. Однак ніхто не хотів нас слухати, ніхто не хотів нас приняти, отже ми для розривки ходили по каварнях і театрах. Одного вечера зайшли до двірської опери. Готелевий товмач, якого ми взяли з собою, показував нам визначні особистости. Між иншими показав нам поручника гузарів, кажучи, що се кн. Фердинанд з кобурського дому, внук короля Франції (через матір Климентину, доньку короля Людвика Филипа). Я подумав собі: Кобург се гарне навеско та й родина французького короля добра марка. Може той молодий чоловік нам придасть ся? Кілька днів опісля Фердинанд був князем Болгарії.

Але кілька літ пізнїйше той Фердинанд нагнав Стамбулова і велів його спратати зі сьвіта...

Отсим просимо усїх тих, що знають про якуйроботу на своїм плейсї виповнити усї рубрики подані низше та вирізавши заслати сю карточку до редакції на адресу: SVOBODA, 181 Hudson str., New York, N. Y.

1. Назва місцевости? ....

2. Назва фабрики чи компанії? ....

3. Скільки робітників потреба? ....

4. До якої роботи? ....

5. Чи треба вміти англійську мову? ....

5. Яка плата? ....

7. Скільки годин праці? ....

8. Як часто виплата (пейда)? ....

9. Що коштує рент? ....

10. Що коштує борд? ....

11. Чи є страйк? ....

12. До кого голоситись на плейсї? ....

Докладний адрес пишучого: ....

Де найдете роботу?

На наш зазив дісталисьмо слїдуючі виповнені квестіонарі в справі місцевостий, де можна дістати роботу:

1) Boardman, Pa., Clearfield Co. сейчас потрібне більше число робітників до майнів (деговане вугля). Англїйська мова недоконечна. Платня що два тижні, від тони 66 цнт., а від ярда 1.64 дол. 8 годин праці. Рент коштує 6 50 в місяць, борд 2.00 дол. але треба мати свое ліжко. Зголосити ся до: Mike Kilyj, Box 35, Boardman, Pa.

Duck Town, Tenn., Polk Co. Треба сейчас людий ладовати камінь на кари. Знане мови недоконечне. Платня 1.50 в день (9 годин праці) або кілько хто виробить. Пейда раз в місяць на 10 го. Рент коштує 1 50 д. а борд 50 цнт. денно. Охочі могуть голосити ся до: Fr. Czesnicowski, Box 133, Duck Town, Ten.

3) Lettbridge, Alta., Canada. Сейчас потрібно 60 робітників до роботи в майнах і на секції. Знане мови неконечне. Платня в майнах (8 годин) 3.00 дол. а на секції (10 годин) 1.62 в день. Виплата в майні є що два тижні а на секції раз в місяць на 22-го. Рент коло майни коштує 3 00 на місяць, на сек. вічо. Так в одним як і в другім місци треба бути на своїм борті. Подав Ів. Руснак, Lettbridge, Alta, Canada.

4) Потрібно сейчас опитного робітника на фарму. Ж-н ті мають першеньство. Усі близші інформації та обяснення подасть Jno J. Ardan, Penrith, Va., Cumberland Co.

— Від д. А. Курилова з Кіокі, Вірдж., одержалисьмо слїдуючє письмо до поміщеня: Позаяк я не в силї відповісти на усі письма, заслані до мене в справі роботи в тутешних майнах, тому рад не рад мушу сею дорогою відповісти усім петентам. Роботи для майнерів, що знають свій фах є тут до волї і то в Keokee як і в околичних майнах. Майни угля (мягкого) суть 5—6 стіп високі, електричні машини підрізують, так що вуголь безусловно не стріляє ся порохом. Плата 45 цнт. від 2 і пів тонової кари в румах а в єдинках так само від кари і 1 ярду 50 цнт. Тапи дуже сильні. Рік сему плачено від кари 55 цнт. однак через крізу обтяли 10 цнт. які обіцюють в недовзї опять вернути, але лиш питане, коли се стане ся. Газу в майнах нї слїду. Гавзи самі нові, в серединї ґіпсовані. Церкви нема, але компанія з'обовязала ся в присутности двох сьвідків, що наколи збере ся тут, з яких 75 Українців, то вона постарає ся о нашого сьвященника. Сї що до мене писали до 20. вересня с. р., наколи приїдуть тут дістануть роботу і помешканя. Кождий, хто буде їхати, нехай возьме з собою з яких 5 добрих самотних робітників. Тикети желїзничі треба купувати до Appalachia, Va. з відки до Keokee коштує вже усего 20 цнт. Згадаю еще, що кек пороху коштує тут 1 75 цнт. майнерський олїй ґальон 50 цнт. Крім двох компанічних є тут других сторів до волї. Українців, Русинів є тут тепер більше 30 осіб а коли збере ся нас більше число то заложимо також і відділ Р. Н. Союза.

Ал. Курилів,
Box 3, Keokee ,Va.